

חינו
המרכז ללימודי יהדות והכוננת תלמידים

להצטרפות לקבלת העלון במייל
dirshu@dirshu.co.il

20 **ויווג**
בית היין
אוצרות והלומים לאהבת תורה ויראת שמים

פרשת וישלח, תשפ"ב

**בלי ללמוד
בעיון
ולהבין
גמרא
לעומק,
אי אפשר
להיות
'חסידישער'
בחור'
אמיתי**

**האבא הסביר
לילדיו בעיניים
בורקות:
"הסתכלו, זו
תהלוכה של
ספר תורה.
חבל שאין לנו
כיפות"...**

12 עמוד ///

**יצא לי
פעם לנסוע
לארה"ב**

ובאותה טיסה היה חסר עריסה אחת. האמא שנשארה בלי עריסה לתינוק שלה, הרימה את קולה בכעס על אנשי הצוות של המטוס, ובזעם בלתי נשלט היא דרשה שהמטוס יחזור על עקבותיו

18 עמוד ///

**למרות שמרן
הגרי"ש אלישיב
זצ"ל לא נהג
לספר סיפורים,
בכל זאת מדי
פעם היה מעשיר
אותי במעשים
ובהנהגות של
גדולי ישראל
מדורות-עברו**

7 עמוד ///

**ילד הוא
לא חצוף!
לא כל
חילה שהוא
פולט הוא
כבר נהיה
'חוצפן'**

2 עמוד ///

פניני הינוך
מרטיטים ממרן
הגראי"ל שטיינמן
זצוק"ל

**ילד הוא לא
חצוף! לא כל
מילה שהוא פולט
הוא כבר נהיה
'חוצפן'**

גדול. באחת הפעמים עשה נזק כספי לשיבה, רב אהרן-לייב הורה כי על פי דין עליו לשלם את הנזק (ועל התלמיד לבוא אליו הביתה עם תשלום הנזק), הבחור הביא את הכסף כמצווה עליו, אבל במטבעות קטנות. דפק בדלת ראש הישיבה ברחוב חזון איש 5, והגיש שקית עם הרבה מטבעות...

רב אהרן-לייב שאל "לא החסרת כלום מהכסף?"

"הבאתי את הסכום במלואו" - השיב. אמר לו "בסדר", וכאילו לא אירע דבר.

לאחר שנים עלתה הצעת שידוך: הבחור המדובר, עם בת מבני משפחתו של רב אהרן-לייב... הבחור היה בחור טוב ומצוין בישיבה הגדולה בה הוא למד. לאחר שנגמר השידוך ל'מזל טוב' נודע להם המקרה הנ"ל, והם שאלו את רב אהרן-לייב מדוע כאשר ביררו אצלו ודיברו איתו על השידוך לא סיפר להם על כך? והגיב בפשטות: זה היה מעשה שובבות ולא צריך להתייחס לכך.

מפי השמועה, כי אותו בחור אמר אז: "ציפיתי שאכעיס אותו כשנתתי לו את המטבעות, אך אותה שתיקה, בעת שלקח ממני את צרור המטבעות ולא התפעל מזה, הוציאה ממני את כוח החוצפה שהיה בי, וזכיתי לעלות במעלות התורה" כיום הוא תלמיד חכם.

דוגמאות מדרכיו עם תלמידיו הצעירים

מרשימת תלמידים מישיבת פוניבז' הקטנה.

א. אינני זוכר שהרב שטיינמן הרים אי פעם את קולו. ההערה החזקה ביותר שנחרטה במוחי, היה זה כשתלמיד שוחח בשיעור עם היושב לצידו, פנה ואמר לו: דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין?...

ב. קרה שבעיצומו של השיעור,

הוא היה שקוע במחשבותיו, העולם השתנה אצלו בבת אחת. וכיום הוא אחד המחנכים הדגולים.

האם הבעיה של היום היא ה'חוצפה'?

רב אהרן-לייב שב מאסיפה עם מחנכים ואמר לבני ביתו דבר מעניין, יסודי:

בל מקום שאני מגיע כולם מתלוננים שיש היום הרבה חוצפה וזו הבעיה המרכזי: חוצפה. ואני סבור, לעניות דעתי, כי אין חוצפה, אין דבר כזה, ילד הוא לא חצוף! ילד שבא לבית ספרו אינו רוצה להיות רע [ואינו מעוניין להילחם עם ה'מלמד', אלא להתנהג טוב ואיתו ולמצוא חן בעיניו], אולי יש אחד ממיליון, יכול להיות מעשרת אלפים. לא כל מילה שהוא פולט הוא כבר נהיה 'חוצפן' [וגם אם פולט מילים, עדיין הוא רוצה להיות טוב כלפי המלמד] "אז מה קרה אם פלט איזו מילה, וכי אז הוא 'חצוף'? אינו חצוף! לחצו אותו קצת יותר מידי. מה אתה לוחץ אותו? המילים הללו שפלט, לפעמים החבים מלמדים אותו לענות כ, או שיש לו ביטחון עצמי - שאומר כל מה שחושב, או מחמת שנלחץ יותר מידי".

המשיך ואמר: זאת ועוד אחרת אם מתנהגים עם הילד כמו שצריך, הוא לא חוצפן, אם האב או המחנך רוצה את האמת, לא את עצמו, וכאשר פוגעים בו אינו עושה כל כך עסק מזה, אם הוא כזה, הילדים לא מתחצפים אליו. אינני חושב שמישהו התחצף לחפץ חיים, גם לא הבן שלו - של הח"ח. ולא רק בגלל שהיה 'אדם גדול', אלא בגלל שלא התנהג כמי שרוצה משהו בשביל עצמו אלא רצה את הצלחת הילד בלבד. הרבה פעמים אבא שמוכיח את הילד, לא רוצה טובת הילד, אלא טובת עצמו - "שיהיה לי ילד ממושמע שמכבד אותי בהתנהגותו הנאה". ידוע לי על אנשים (מחנכים) שאף פעם לא היה להם ילד חוצפן, אף פעם! וסיים: בהיותי באמריקה, גם כן התלוננו שהצרה הגדולה היא - חוצפה. אמרתי להם אין כזה דבר - "אין ילד חצוף".

רב אהרן-לייב 'נאה דורש ונאה מקיים'. תלמיד ישיבת פוניבז' לצעירים היה שובב

גשם קצוב ירד בבני ברק, המחנך צעד לעבר ביתו של הרב שטיינמן. הייתה לו שאלה רצינית, כיצד להגיב למקרה מסויים במוסד שלו.

הוא נכנס התיישב שאל, וקיבל תשובה חריגה, לכאורה, שלא ממין השאלה:

מחנך טוב צריך 80% לא לראות!

ואם אני רואה? - שאל המחנך.

אז אל תראה.

ואם בכל זאת ראית?

תחשוב שלא ראית!

אבל התלמיד רואה שראיתי, ואם לא אגיב, אולי ילמדו הסובבים, - 'מדשתיק שמע מינה דניחא ליה'.

רעם קולו של הרב שטיינמן. הקול לא היה גבוה, אבל היתה בו החלטיות ותקיפות: אל תהיו כאלו בעלי גאווה, על המחנכים להפסיק לחשוב שהם מנהלים את כל העולם, תנו להם להתמודד!

מחנך השתומם קמעה ושאל: תורה היא וללמוד אני צריך. מה רבינו מתכוון?

רב אהרן-לייב הסביר לו:

העולם עמוס בחיידקים, אדם נדבק כל העת בחיידקים רבים, מדוע אינו נופל למשכב בכל יום עשרה פעמים? כי במקביל הקב"ה ברא בגוף מערכת חיסונית, והיא מתגברת על רוב המחלות, וכאשר החיידק חזק מידי ותקיף אין ברירה, ויש צורך ליטול תרופה, אוי ואבוי לאדם שנוקק על כל חיידק לקחת תרופה.

המשיך לבאר: כמו במחלות הגוף, כך במחלות וחיידקי הנפש. בהתמודדות עם היצרים הרעים, יש יצר הרע, הוא קשה, אבל הקב"ה אינו מעמיד אדם בניסיון שאיננו יכול לעמוד בו, מתנסים, נופלים, מתמודדים ומתרוומים, וככה צומחים, רק כך ניתן לגדול ולצמוח. תפקיד ההורים והמחנכים לתת כלים, ובמצבים מאוד קשים לתת משענת ועצה. לפעמים גם להעמיד במקום. אבל אלו רק תרופות, או חיסונים, לפחות שמונים אחוז צריך הילד והנער להתמודד בכוחות עצמו, אחרת הוא יהיה נכה.

כאשר המחנך יצא מהבית, ירד גשם, הבריקו ברקים ורעמו רעמים, אבל לא הבחין בהם,

משפט זה הבחינו המקשיבים בנעשה, צחוק, והשיעור המשיך. וכך הובהר לבחור, שמעשיו מושגחים.

ו. היו מידי פעם כדרכם של צעירים, התגוששויות בין הבחורים לבין צוות ההשגחה. באחת הפעמים נשלחנו לרבנו על ידי הצוות. נכנסו לביתו והוא ביקש: אמרו לי כל אשר בלבבכם על צוות ההנהלה. וכך ישבנו במשך זמן מה, ושפכנו את כל אשר בלבנו. כשסיימנו אמר: תראו 'משגיח' ל'שיבה קטנה' קשה מאד להשיג, אבל בחורים ואפילו מצוינים ב"ה לא חסר. אם יוצר מצב בו המשגיח יאמר על קבוצת בחורים 'או אני או הם' יעדיף צוות ההנהלה להשאיר את המשגיח על כנו ולהוציא את הבחורים, ואפילו אם טענותיהם צודקות. תדעו כי המצב בו אתם נמצאים לא רחוק מכך, 'היו חכמים'!

(מתוך הספר 'חכימא דיהודאי')

והתווכח שוב ושוב. ואז קרה דבר חריג, הרב הרים את קולו: מה אתה רוצה שאני אהיה בכלל 'ארור עושה מלאכת השם רמיה' שאסביר פשט מוטעה?! המדהים ביותר התרחש למחרת, כאשר נכנס לאמירת השיעור היומי פתח בבקשת מחילה מהבחור, באומרו כי התלמיד צודק והפשט כמותו. תלמידים אמרו לימים, כי היה זה השיעור החשוב שלמדנו מרבנו במשך כל השנה.

ה. הוי עובדה שבחור משועמם פירק במשך השיעור את כל חמשת החלונות שהקיפו את החדר, הוא היה עסוק בכך במשך זמן רב. באופן טבעי קשה מאד להתגבר מלכעוס לנוכח ההתעלמות הגמורה של התלמיד מנוכחותו של הרב. אך השיעור התנהל כרגיל על מי מנוחות, עד שהמקשיבים לשיעור לא שמו לב כלל לפעילות ההיא של הבחור, רק שלפתע אמר רבנו משפט מוזר ולא קשור לחומר הנלמד: 'בשבת זה סותר, בהקדש יתכן שזה מעילה'. מכח

בחור נתן סטירת לחי מצלצלת ליושב לצידו. רבנו לא הביט לעבר הבחור, השתתק, שתק. שתק. ושתק. והמשיך במסירת השיעור. הסוטר, אמר לימים, כי השקט הממושך טלטל את נפשו כבכף הקלע יותר מעשרים גערות.

ג. הוי עובדה, שני בחורים החלו לריב בידיים ממש באמצע השיעור, רבנו הוריד את ראשו בדממה עד שסיימו את המריבה. כאשר השקט שב למקומו הסב ראשו לצד השני (מהבחורים שרבו) ושאל את היושב שם נו, מי ניצח?... (התלמידים חייכו) והמשיך במסירת השיעור.

ד. פעם אחת הסביר בשיעור פשט בדברי התוספות, קם בחור, וטען כי לכאורה הפשט שונה. מגיד השיעור - הגרא"ל שב ועמד על דעתו, אבל הבחור התעקש

**הרבה פעמים
אבא שמוכיח את הילד, לא רוצה
טובת הילד, אלא טובת עצמו -
"שיהיה לי ילד ממושמע שמכבד
אותי בהתנהגותו הנאה". ידוע לי
על אנשים (מחנכים) שאף פעם
לא היה להם ילד חוצפן, אף פעם!
וסיים: בהיותי באמריקה, גם כן
התלוננו שהצרה הגדולה היא -
חוצפה. אמרתי להם אין כזה דבר -
"אין ילד חצוף".**

**בלי ללמוד
בעיון
ולהבין
גמרא
לעומק,
אי אפשר
להיות
'חסידישער'
בחור'
אמיתי**

שיחה מיוחדת ומלאת הוד עם מורי ורבי הגאון רבי צבי כץ שליט"א, ראש ישיבות 'חזון נחום' - 'טל תורה', על דרכי הלימוד הנכונות

יעקב א. לוסטיגמן

זכה כותב השורות להתקבל לשיחה של הדרכה והכוונה, אצל רבי אלופי ומיודעי, מורנו ראש הישיבה הגאון הגדול רבי צבי כץ שליט"א, ראש ישיבות 'חזון נחום' - 'טל תורה', אשר ידעתי גם ידעתי כי יקבלני בשמחה גדולה ויפתח את אוצרו הטוב להנחיית צעירי הצאן כיצד יש לגשת ללימוד גמרא בדרך המסורה לנו מדור דור, כאשר שמענו גם ראינו שעושה מאז ועד היום עם תלמידיו בישיבות הקדושות, כשהוא עומד על גביהם ומדריכם בדרך ישרה בדרכי הלימוד. הראיון המלא מתפרסם בגליון 'מעלה מעלה', המיועד לבני הישיבות החסידיות בהוצאת ארגון 'אחינו' ומתוכו אנו מביאים כאן קטעים נבחרים.

אם אנחנו מדברים על 'לדעת ללמוד', אומר ראש הישיבה שליט"א, אני רוצה לפתוח בסיפור מעשה ששמעתי מפיו של מרן ראש ישיבת פוניבז' הגאון הגדול רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א, יאריך ה' ימיו בטוב ושנותיו בנעימים.

הגאון הגדול רבי מיכל פיינשטיין התגורר בתל אביב. הוא ביקר אצל השווער שלו, הרב מברסקי זצ"ל, וכשבא להיפרד ממנו, יחד עם ילדיו, הנכדים של ה'ברסקיקער רב' זצ"ל, ביקש הגר"מ פיינשטיין מחמיו "גיט זיי א ברכה", נא ברכו את הילדים...

הברסקיקער רב לא חסך מהם את ברכתו. הוא נענה על אתר ואמר "זאלן זיי פארשטיין לערנען", שיבינו את לימוד הגמרא. כלומר, שידעו ללמוד!

הגר"מ פיינשטיין זצ"ל הסתכל על חמיו במבט משתאה. הוא לא הבין איזו מן ברכה זאת... מברכים ילד ש'תהיה תלמיד חכם', 'שתהיה צדיק ועובד ה'...'... 'שתהיה גדול בתורה'.

מה זה "שיבין בלימוד"???, זאת לא ברכה שרגילים לברך...

הרב מברסקי הבחין בתמיהתו של חתנו הגדול, אבל הוא שב ובירך את נכדיו "שידעו ללמוד", פעם שניה ולאחר מכן גם פעם שלישית.

לא הצליח רבי מיכל פיינשטיין זצ"ל להסתיר את תמיהתו הגדולה וביקש מחמיו הגדול, ילמדנו רבינו, לברכה מה זו עושה. איזו מן ברכה זו...

נענה הרב מברסקי ואמר: "בשנים קדמוניות היה בכל עיר מרא דאתרא. ומה עשה המרא דאתרא? הוא היה הרב שפוסק הלכות באיסור והיתר בשר וחלב ובכל עניין,

הוא היה ראש הישיבה שלימד תורה לצעירי העיירה, הוא מסר את השיעורים בבית המדרש, הוא היה בודק את הסכינים ואת הריאות של הבהמות לבדוק אם הן כשרות או לא - בעצם הוא היה האחראי על הכשרות. המרא דאתרא היה גם המנהיג של הקהילה, כל דבר שאלו אותו והוא קיבל את ההחלטות בעול ענייני הציבור. כשמישהו היה נקלע למצוקה ורצה ברכה של אדם גדול, למי הוא היה הולך? למרא דאתרא, וגם כשהיו צריכים עסקנות ב'שלום בית' או כל עניין אחר המרא דאתרא היה זה שניהל את הכל.

"אבל בשנים האחרונות החל התפקיד להתפצל. יש רב ויש ראש ישיבה, יש רב של מערכת הכשרות, ויש צדיקים שאליהם הולכים כדי לקבל את ברכתם, ויש כמובן דיין, כל אחד מהתפקידים הללו לקח חלק אחד ממכלול התפקידים שבעבר היה מבצע אותם איש אחד ויחיד, המרא דאתרא של כל עיר ועיר.

"התהליך הזה לא נעצר כאן", אמר הרב מברסקי. "התפקידים התורניים ימשיכו להתפצל עוד ועוד, עד שיגיע יום שבו יהיו גאונים, ויהיה הגאון הגדול בענקים בצד אחד, ובצד השני יהיה מי שמבין בלימוד!!! כלומר, יהיו גאונים אדירים שלא יבינו בלימוד, ולעומתם יהיו תלמידי חכמים שיבינו בלימוד, אבל הם לא יהיו מגאוני הדור.

"לכן אני מברך את הנכדים שלי, לא רק שהם יהיו תלמיד חכם. כי הגאון שאינו מבין בלימוד הוא גם תלמיד חכם. אני לא מברך אותם שיהיו גדולי בתורה, כי הרב שפוסק בהלכות איסור והיתר גם הוא גדול בתורה, אני מברך אותם ברכה ספציפית, שהם יהיו בצד של מי שמבין בלימוד! כמובן הברכה שהם יהיו תלמידי חכמים, אבל כזה סוג של תלמיד חכם, שמבין בלימוד..."

עד כאן המעשה ששמעתי מפיו של מרן הגרב"ד פוברסקי שליט"א, ודומני שמהסיפור הזה אפשר ללמוד רבות, וכל מי שיעמיק בו ויתבונן בזה ימצא בו תובנות מעניינות מאוד.

התובנה שאנחנו רוצים לקחת מהסיפור הזה היא המסר הפשוט שכל אחד מבין ממנו: אפשר להיות גאון ולא להבין בלימוד. כי להבין בלימוד בדרגה היותר גבוהה זה לא מספיק רק לשבת ולהגות בתורה יומם ולילה ולדעת את כל הש"ס על בוריו, להבין בלימוד זה אומר לקבל מפי הרבי שילמד אותך להבין בלימוד, הוא ינחה אותך וידריך אותך איך להבין בלימוד, רק ככה אפשר לגדול לאדם שמבין בלימוד, ועל כך נדבר בהמשך בחלק הנוגע לקבלת התורה איש מפי איש ותלמיד מפי רבו.

וזה היה המנהג לקבוע ישיבות לפלפל

בהם סוגיות ודיבורים קשים אע"ג שנראה כאיבוד זמן אחר שאין מוצאין חמנו לא דין ולא חשפט

מה זה אומר 'להבין בלימוד' הרי אם אדם לומד סוגיא שלמה ויכול להיבחן עליה לאחר מכן, חייב להיות שהוא הבין אותה. לא כך?

"יש דרגות שונות של הבנה. יש מי שמבין רק 'מלמעלה' ויש מבין שמבין לעומק. אני יודע שיש הסוברים שהלימוד בעיון הוא איזו המצאה של הדורות האחרונים, ושכביכול בעבר כולם למדו בבקיאות ולא היו מפלפלים בלימוד כמו שעושים היום בישיבות..."

"ובכן, אני רוצה לצטט כאן מתוך דברי ה'סדר היום', ספרו של הצדיק הקדוש רבי משה בן מכיר, מגדולי המקובלים בצפת לפני כ-500 שנה. הספר 'סדר היום' התקבל בכל תפוצות ישראל, ה'מגן אברהם' מצטט אותו הרבה, והלכות רבות ומנהגים רבים אנו נוהגים ופוסקים היום כמו 'הסדר היום'."

וכך הוא כותב "דרך הלומד שיש הפרש רב ועצום בין המעמיק לקורא בשטחיות, כי זה מוציא לאור מבוקשו ומוציא משפטו להבין ולהורות חוק ומשפט ותעלומה יוציא אור וטועם טעם העניין מדבש ונופת צופים. מה שאין כן הקורא כאיגרת כי הולך בחושך וכו' ואומר לכל סכל הוא והימים והשנים חולפים ובאים, ולא ימצא אתו לא שכל ולא יושר להוציא מאפילה לאורה ולעמוד על עיקרן של דברים להשיג הכוונה האמיתית שלא יכשל בה."

"וזה היה המנהג לקבוע ישיבות לפלפל בהם סוגיות ודיבורים קשים אע"ג שנראה כאיבוד זמן אחר שאין מוצאין חמנו לא דין ולא משפט, מפני הענין שאמרנו כדי ללמוד להישיר השכל כדי שידע להעמיק בעניינים כאשר יבואו לידו, כדי שיוציא לאור משפטו."

לא רק שהסדר היום כותב שהדרך היא ללמוד בעיון ובפלפול ואמירת סברות, אלא שהוא גם מגנה את הלימוד שלא על פי הדרך הזאת, וכך הוא כותב: "והלומד בענין אחר נצלל במים אדירים והעלה חרס בידו, ומוציא שם רע על חמדת התוה"ק והעמוקה, כי נראה לו שאין ענין

התורה כי אם אותו דרש שעולה בדעתו בתחילת עינו, והוא הפשט הדומה החיצון שנותן האדם על בגדיו החשובים כדי שלא יתלכלכו ולא יראו לכל, כי עיקר התורה סודותיה ורזיה הנסתרים והעמוקים הם נעלמים מעיני הכל בתחלת העיון, עד שמי שיש לו שכל יטה שכמו לסבול הטורח והמשא לעיין יום אחר יום עד שיגלה הענין אשר הוא מבקש והשי"ת בראות טוב כוונתו לידע ולהבין מגלה לו את חפציו, הכל לפי מה שהוא אדם..."

כלומר, אומר ה'סדר היום' שכשאדם לומד גמרא והוא מוצא בה פשט בקלות, גם אם הפשט הזה הוא נכון, וייתכן מאוד שהסברת הכל כמו שצריך, אבל זה רק הבגד החיצוני שמלבישים על הבגדים החשובים והיקרים. זה כמו שמביאים ילד קטן לחתונה, מלבישים אותו בבגדי חמודות, ומעל זה שמים לו סינר בזמן האוכל שלא יתלכלך. האם זה הבגד שהלביש הילד לחתונה??? הפשט הפשוט הזה הוא רק לבוש עליון וזמני, הוא נועד לזה שיסירו אותו ויסתכלו מה קורה מתחת לפני השטח. לא על הפשט הזה התכוונו הנביאים והחכמים כשדיברו בשבח התורה, ואמרו שהיא מתוקה ומאירת עיניים וכו'.

ובכל זאת, יש כאלו שסוברים שאולי הלימוד בעיון לא היה דרכם של החסידים, ושאלנו נהגו ללמוד יותר בבקיאות.

זאת טעות גמורה, אין לה שום בסיס. מי שיבדוק קצת וישאל ימצא אין סוף מגדולי החסידות שלא רק שלמדו בעיון אלא גם חיברו ספרים על דרך העיון, ואין כאן המקום לפרטם כי כמה שרק נזכיר נשכח רבים אחרים.

לא רק שהלימוד בעיון שייך גם לבחורים חסידיים, אלא שדווקא על פי דרך החסידות יש עניין מיוחד במינו ללמוד בעיון, כי הרי ידוע מה שכותב הרמב"ם: "יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה וירחיב דעתו בחכמה שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה!!! ובחכמה

הוא אומר אילת אהבים ויעלת חן".

כשאדם לומד בצורה שטחית, הוא אולי מבין את הגמרא מלמעלה, אבל כשהוא סוגר את הגמרא, הוא עובר ברגע אחד לעניין אחר ושוכח מהגמרא עד למחרת, כששוב יפתח את הגמרא ילמד את הדף הבא.

לעומת זאת, מי שלומד בעומק העיון, הוא יכול ללכת בדרך ולא לשים לב בכלל למה שקורה סביבו. הוא שקוע בלימוד כדרכם של הלומדים בעיון. כל כולו מונח בתוך הסוגיא, ובעודו הולך ברחובה של עיר הוא מוצא סברות חדשות ופוסל את הישנות, ומביא לעצמו הוכחות ומחדד את הספקות. היש לך אדם קדוש וטהור יותר ממי שכל כולו שקוע בגמרא הקדושה שהיא שיא הטהרה? היש לי שמירת עיניים מעולה יותר מהבחור הזה או האברך הזה שבכלל לא שם לב מה שקורה סביבו כי הוא מונח כולו מכף רגל ועד ראש בסוגיא ד'בר פדא', או ב'תקפו כהן'?

חז"ל אמרו שאין הנחתום מעיד על עיסתו, אבל היות שזה 'מפי כתבם', אין לזה דין עדות ולכן אני יכול לומר שאני רואה ממש בחוש יום יום אצלנו בישיבה הקדושה 'חסידישע בחורים' יראים ושלמים, שכל כולם 'איין שטיק חסידות', ואדרבה, הלימוד בעיון לא רק שלא מפריע חלילה להתעלות ביראת שמים ובדרכי החסידות, אלא להיפך, בלי ללמוד בעיון ולהבין גמרא לעומק, אי אפשר להיות 'חסידישער בחור' אמיתי.

איך מסיים שם הרמב"ם במתק לשונו את הדברים שציטטנו קודם על אהבת התורה: "באהבתה ישגה תמיד".

מורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'נתיבות שלום' זיע"א היה מספר שפעם הוא ישב בישיבה של 'ועד הישיבות', וישבו שם כל גדולי הדור, ביניהם היה גם הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל. דנו גדולי הדור בענייני השעה, עסקו בצורכי ציבור, השיחה היתה רווית הוד רק מלראות את כל אדירי התורה שישבו שם, פתאום צעק רבי אהרן באמצע הדין: "אבל הרמב"ם בהלכות טומאת מת, עדיין סותר את כל זה!".

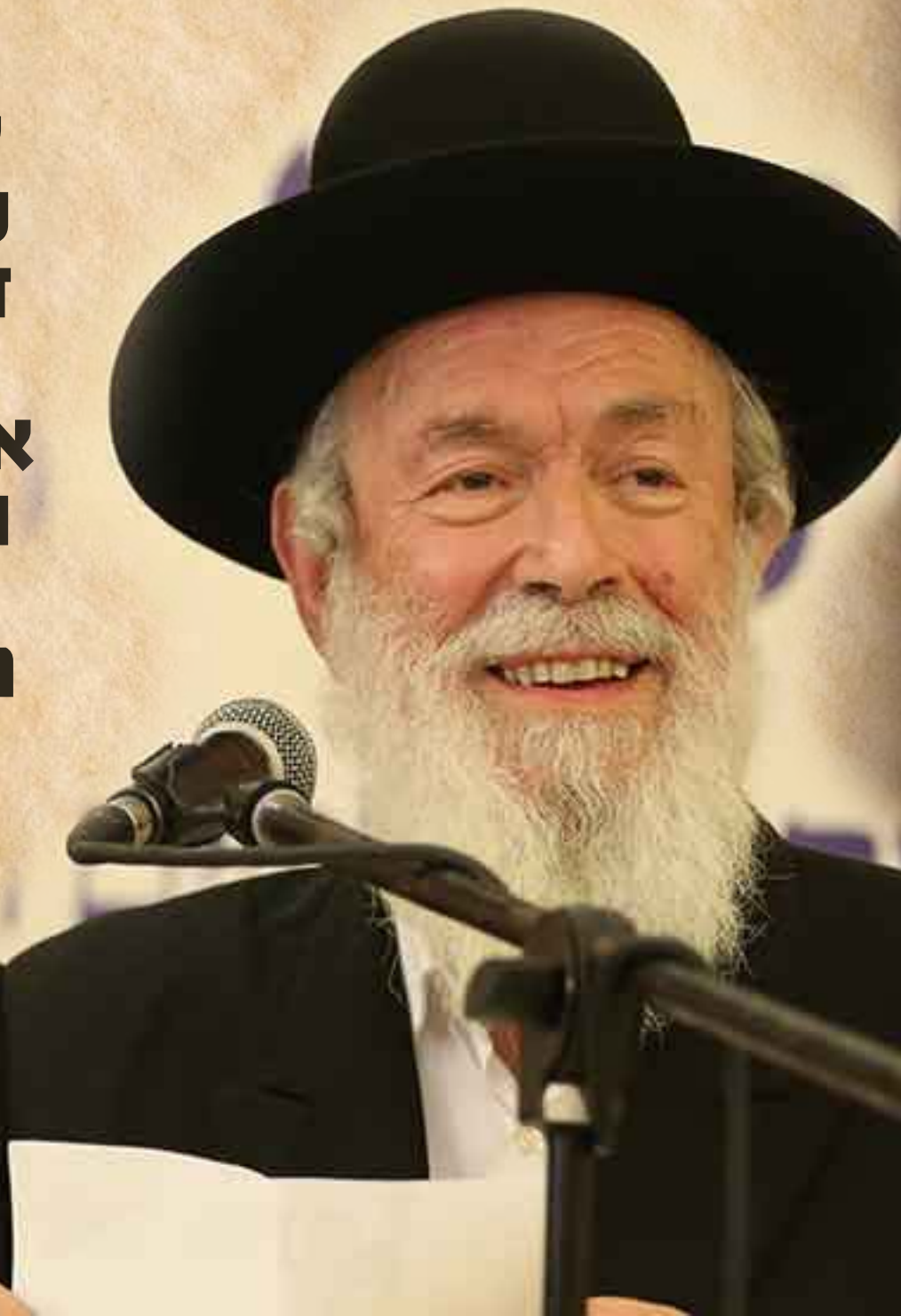
הרמב"ם בהלכות טומאת מת לא סותר את מה שדיברו גדולי הדור באותה אסיפה, הוא סותר את המהלך שחישב הגר"א קוטלר בראשו תוך כדי בעודו יושב עם גדולי הדור, הוא שקע לפתע במחשבות בסוגיא שהוא עסק בה באותו הזמן, היה לו מהלך שלם לומר, אבל המהלך הזה לא הסתדר עם הרמב"ם... רבי אהרן פשוט שכח איפה הוא נמצא ומי יושבים לידו, הוא היה שקוע בעולם אחר לגמרי.

רק מי שלומד בעיון מסוגל לשגות תמיד באהבת התורה הקדושה. רק מי שלומד בעיון מסוגל להבין מה המשמעות של "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף" כמצאיות קיימת, ולא כאיזו סיסמה שנראית כאילו אינה מחוברת למציאות חלילה.

אפשר להיות גאון ולא להבין בלימוד. כי להבין בלימוד בדרגה היותר גבוהה זה לא מספיק רק לשבת ולהגות בתורה יומם ולילה ולדעת את כל הש"ס על בוריו

הסיפור המיוחד שסיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א
ששמע ממרן הגרי"ש אלישיב על הגאון רבי שלמה קלוגר, זצ"ל

**למרות שמרן
הגרי"ש
אלישיב זצ"ל
לא נהג לספר
סיפורים, בכל
זאת מדי פעם
היה מעשיר
אותי במעשים
ובהנהגות של
גדולי ישראל
מדורות-עברו**

בכך עוד לא תם הסיפור. בעיר ברוד, המשיך מרן הגרי"ש אלישיב לספר, היתה תקנה שכל יהודי שביקש להתקבל למשרת המלמדות, היה צריך לשאת לפניו כן דרשה לפני הציבור בבית המדרש המקומי. והיה, אם מצאה הדרשה חן בעיני הקהל, זכה האיש במשרה, ואם לא - נאלץ היה לפנות את המקום לרעו הטוב ממנו.

בני הקהילה דרשו אפוא גם מהגר"ש קלוגר לשאת את דברותיו לפני העם. הגאון הסכים, אך דרש שגם ה'בית אפרים' יהיה נוכח בעת הדרשה. והנה, עולה 'המועמד להיות מלמד' על בימת בית המדרש, ונושא דרשה מצוינת, כפי המתאים למי שעתיד להיות אחד מגאוני העם היהודי, והקהל אכן נהנה מאוד מהדברים.

אי-אפשר לשנות מדעת התורה

ברם, לאחר הדרשה, כאשר עבר הגאון ליד כסאו של המרא דאתרא, רבי אפרים זלמן, הבחין המהרש"ק שפניו זועפות קמעה, וביקש שיאמר לו על מה נשתנו פניו. השיב לו הרב, שאמנם הדרשה היתה טובה, אך מתוך הדברים, וחשבון-הפלפול שעשה בפרשת 'שלח', פרשת המרגלים, עולה שלא היו שנים עשר מרגלים, אלא עשרים וארבעה, וזה נגד פשטות דברי התורה ודברי חז"ל, וכיוון ששינה מדעת התורה, זעפו פניו.

במקום תשובה, שאל רבי שלמה קלוגר את ה'בית אפרים', אם יש כאן בבית המדרש ירושלמי על מסכת סוטה. רבי אפרים זלמן השיב שמפני יוקרו ונדירותו של הירושלמי, אי-אפשר להשיג את הספר. הדרשן המשיך לשאול האם אפשר להביא לו מסכת סוטה מש"ס בבלי, והפעם התשובה היתה חיובית.

יעין נא מר בדף ל"ד עמוד א', ויראה בעיניו שהביאו שם התוספות בד"ה 'טורטני', בשם הירושלמי, שדעת רבי עקיבא היא שהיו עשרים וארבעה מרגלים.

המעשה שסיפר הגר"י זילברשטיין מוסב על הגאון רבי שלמה קלוגר, והעיד שאת הפרטים על כך שמע ממרן הגרי"ש אלישיב וצ"ל, 'שלמרות שלא נהג לספר סיפורים, בכל זאת מדי פעם היה מעשיר אותי במעשים ובהנהגות של גדולי ישראל מדורות-עברו'.

את הסיפור דלהלן שמעתי ממנו במהלך דיון שדנתי לפניו אודות פסקו של רבי שלמה קלוגר שאמר שדברי חז"ל שאמרו (סנהדרין, י"ט ב') 'כל המלמד בן-חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו', זה לא 'כאילו', אלא ממש ילדו, ויצא בכך ידי קיום מצוות פריה ורביה!

ואז סיפר לי מו"ח את המעשה הבא, שהתרחש, לאחר שרבי שלמה קלוגר התפטר מרבנותו בעיירה זאליפוט. יש להניח שכאשר גאון עולם שכזה, ששמו יצא מסוף העולם ועד סופו, מחליט לנטוש את קהילתו, היו לו מן הסתם כמה וכמה סיבות אמיתיות לכך, ויש רק לרחם על היהודים שנימנו על חברי הקהילה ההיא, שהגיעו למצב כזה.

אולם, אחרי הרחמים המרובים, הבה נבחן מקרוב מה עשה המהרש"ק לאחר מכן. רבי שלמה קלוגר פונה לחפש מקום אחר בו יוכל להרביץ תורה. בתוך כך, הוא מגיע אל העיר ברוד, שם מכהן כאב"ד הגאון בעל ה'בית אפרים', רבי אפרים זלמן מרגליות.

משרה פנויה

כיוון שבעיר זו לא היה באפשרותו להרביץ תורה באמצעות הרבנות, מחליט רבי שלמה קלוגר לחפש משרה אחרת, העיקר שיהא בכוחו להמשיך ולהפיץ את תורת השם, כלבבו.

והנה, לאחר בירור שעשה אצל אנשי העיר, מצא שבחיידר המקומי יש משרה פנויה של... מלמד-דרדקי והחליט לקחת אותה על שכמו. יָשָׁב גאון כביר שכמותו, וירביץ תורה לילדי ישראל. העיקר שלא תשתכח תורה.

והנה, עולה 'המועמד להיות מלמד' על בימת בית המדרש, ונושא דרשה מצוינת, כפי המתאים למי שעתיד להיות אחד מגאוני העם היהודי, והקהל אכן נהנה מאוד מהדברים.

איזה ענווה! איזו גדלות של מנהיג אמיתי!

שמע ה' בית אפרים' את הדברים, ונזכר שאכן כך כותב התוספות. נו, עכשיו נעצור רגע ונתבונן: מה היה עושה 'מנהיג' שאינו מנהיג, הנגוע בנגיעות מראשו ועד רגליו, שהיה רואה גאון שכזה המגיע לעירו, ומצליח להפליא בדרשתו את כל יושבי העיר, ועוד מזכיר לו דבר שהוא-עצמו לא זכר...

הרי אדם שלא ניחון במידות טובות, ומגמתו איננה להנחיל את הטוב לקהל עדתו, היה עושה כל טצדקי שבעולם על מנת להיפטר במהירות האפשרית מאדם שכזה, שעלול לרשת ממנו את הרבנות.

ומה עשה ה' בית אפרים', בישרותו הגדולה, לאחר שמהר"ש קלוגר הראה לו את התוספות? - המרא דאתרא בעיר ברוד, כך סיפר מרן הגרי"ש אלישיב, אמר למהר"ש שמעתה בוודאי לא יתמנה למלמד תינוקות, אלא למגיד מישרים של העיר!

מגיד-המישרים של ברוד היה בדרגה זהה להמרא דאתרא של העיר, וכמו בכל ישיבה שבה מכהנים ראש ישיבה ומשגיח, היו בעיר ברוד רב ומגיד-מישרים, כשאחד היה ממונה על החלק ההלכתי, והשני על הפן המוסרי של אנשי העיר.

והמרא דאתרא של העיר ברוד, ממנה את רבי שלמה קלוגר שיעמוד לצדו! כוונתו היתה שלאחר 120 שנותיו יתמנה המהרש"ק להמרא דאתרא, וכך אכן היה. היש בדמיונו ציור תיאורי לענווה יותר גדולה מזו?!

המשימה העיקרית: להרביץ תורה!

מלבד הלקח המאלף שיש לנו ללמוד מענוותו המרובה של רבי אפרים זלמן מרגליות, שהעניק למהר"ש את המינוי המכובד, נסיק מכאן עוד שני דברים.

נתאר לעצמנו רב ואב"ד באחת הערים בארץ ישראל הנוטש את משרתו, והולך לחפש לו מקום אחר שבו יוכל להרביץ תורה; האם מצטיירת בדמיונו, גם זה הרחוק ביותר, מציאות כזו שאותו רב י"לך להתמנות כ...מלמד בחיידר?! הרי הדברים יישמעו כחוכא והיטלולא!

ורבי שלמה קלוגר, ידע שמשימתו העיקרית בחיים היא להרביץ תורה, ואם נאלץ להתפטר ממשרתו בעיירה זאליפוט, הוא הולך להיות מלמד דרדקי, ולא אכפת לו משום דבר אחר, רק להרביץ תורה.

ועוד יש לנו ללמוד ממעשה מופלא זה, עד כמה גדולה היתה ענוותו של רבי שלמה קלוגר, בכך שהיה מוכן לשאת דרשה בפני כל הקהל, למרות שהעילה לדרשה היתה כדי להביא לאישור מינויו כמלמד. כמה 'מנהיגים' היו מסוגלים לעשות זאת?... הרי לנו דמותו של מנהיג.

והרי לנו כוחם של מנהיגי ישראל, שרק בזכותם מתקיים העם היהודי.

(מתוך הספר 'שבת בשמחה'

בעריכת הרב משה מיכאל צורן שליט"א)

עד כמה גדולה היתה ענוותו של רבי שלמה קלוגר, בכך שהיה מוכן לשאת דרשה בפני כל הקהל, למרות שהעילה לדרשה היתה כדי להביא לאישור מינויו כמלמד. כמה 'מנהיגים' היו מסוגלים לעשות זאת?...

**האבא
הסביר
לילדין
בעיניים
בורקות:
"הסתכלו,
זו תהלוכה
של ספר
תורה. חבל
שאין לנו
כיפות"...**

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על הלימוד מקדושת ספר התורה

כולם מכירים בוודאי את הסטיגמה שיש לנהג הישראלי. מקובל לומר שהוא קצר-רוח, אין לו סבלנות, והוא לא חשוד על אדיבות רבה... עוד לפני שהרמזור האדום התחלף, כבר שומעים את הצפירות של הנהגים מאחור, המאיצים באלו שלפניהם, שחלילה לא יתעכבו לרגע...

אבל חלילה לנו להוציא לעז ולדבר סרה על מישהו, ולייחס את החיסרון לעובדה שהוא מארץ ישראל. לכן, אם אפשר לפרוך את הסטיגמה הזאת נעשה זאת בשמחה.

שימו לב כיצד הנהג הישראלי נוהג- תרתי משמע- כאשר הוא נקלע לתהלוכה של הכנסת ספר תורה. נוצרים פקקי תנועה, לאורך הכביש משתרך טור רוח של מכוניות. אך ראו זה פלא: אף נהג לא צופר, כולם ממתינים באורך רוח. נהגים רבים יוצאים מן הרכב ומצטרפים לתהלוכה ולשירה. הם מתערבבים עם הקהל, מפזזים לכבודה של תורה ומנשקים בחום את ספר התורה.

בדידי הווה עובדא: בראש חודש אלול בעבר, יהודי הכניס ספר תורה לאחד מבתי הכנסיות בבני ברק. התהלוכה יצאה מתחילת רחוב רבי עקיבא ונמשכה לאורך הרחוב הראשי. בתוך זמן קצר נוצר טור ארוך של מכוניות. בעיני ראיתי כיצד מאחד הרכבים יוצא נהג חילוני ועמו שני ילדים. האבא הסביר לילדיו בעיניים בורקות: "הסתכלו, זו תהלוכה של ספר תורה. חבל שאין לנו כיפות"... הם עמדו מן הצד ומחאו כפים לצלילי המנגינות החסידיות שבקעו מהרמקול. אחר כך הצטרפו עוד ועוד נהגים, רובם גלויי ראש, ולא הסתירו את התרגשותם מהמחזה שנקלעו אליו.

היו שם שוטרם שפקחו על הסדר. ניגשתי לאחד השוטרים ואמרתי לו: "ערב טוב. אני רוצה לשאול אותך, אתה מכיר היטב את הנהגים הישראלים. איך אתה מסביר את ההתנהגות שלהם כאן? לאן נעלמו הצפירות והצעקות?"...

הוא השיב לי: "אני עשרות שנים במשטרה. מזמן שמת לב לתופעה הזאת. אין לי הסבר. דברתי על כך עם חברים שלי במשטרה, גם הם שמו לב לכך, וגם להם אין הסבר. אבל זו עובדא: כשיוצא לי לפקח על הסדר והתנועה

בתהלוכות של ספר תורה, אני יודע מראש שכללי ההתנהגות של הנהגים משתנים לבלתי הכר. אינני צריך להתמודד עם נהגים עצבנים וצעקנים, כפי שאני מורגל בחיי היומיום".

חשבתי לעצמי: מה באמת ההסבר לתופעה המופלאה הזאת? מה הסוד?

/// ספר התורה - סמל ודוגמא למהפך חקצה לקצה

חושבני שמצאתי לכך רמז. הדבר הזה מבוסס על דברי קדשו של ההיליגע "חתם סופר" זצ"ל.

שנינו במשנה במסכת מכות (כ"ע"א): "כמה מלקין אותו? ארבעים חסר אחת, שנאמר (דברים כ"ה, ב-ג) 'במספר ארבעים' מניין שהוא סמוך לארבעים".

אומרת על כך הגמרא: "אמר רבא: כמה טפשי שאר אינשי דקימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי דברא רבה, דאלו בספר תורה כתיב ארבעים, ואתו רבנן בצרו חדא".

כמה טפשים אלו שקמים לכבוד ספר תורה ואינם קמים לפני תלמיד חכם. כשמוליכים ספר תורה - כולם עומדים, ועד שלא מניחים אותו על הבימה או שמחזירים אותו לארון הקודש - כולם נשארים לעמוד. אבל כשנכנס תלמיד חכם לבית המדרש, לא תמיד מרגישים צורך לעמוד לכבודו.

צא וראה איזה כח וסמכות יש לחכמי התורה. הנה, למרות שבתורה כתוב במפורש ארבעים מלקות, באים חכמים ומפחיתים אחד. אלמלא חכמים, היו מלקים את האדם ארבעים מלקות, ורק בזכות חכמים מפחיתים לו מן המניין. זה הכח המיוחד של חכמים! אם כן, מי שקם לכבוד התורה, על אחת כמה וכמה שעליו לקום לכבוד חכמי התורה.

אומר ה"חתם סופר" זצ"ל רעיון שיש בו חיוק עצום לכל יהודי.

נתאר לעצמנו את המקרה הבא: שני ידידים

נפגשים לאחר שלא התראו זמן רב. הם פותחים בשיחת רעים. "מה נשמע? מה חדש?" ואז מפליגים בזכרונות מן העבר, מזמן לימודם יחד בישיבה. הם מעלים שמות, מתעניינים מה עושה היום פלוני ומה קורה עם אלמוני...

אומר האחד לרעהו: "אתה זוכר את ראובן? הוא התמנה למגיד שיעור בישיבה פלונית. הוא מצליח מאוד".

השני שומע את הדברים ומזדעק: "ראובן? מגיד שיעור? אתה בטוח? הרי בישיבה הוא לא פתח גמרא..."

משיב הראשון: "תופתע לשמוע: אחרי החתונה הוא תפס את עצמו בידים. הוא עשה 'שטעיגן' רציני, נהיה תלמיד חכם מופלג. לא תכיר אותו".

"ומה עם שמעון?"

"הוא נהיה מו"צ בקהילה פלונית. הוא מצליח מאוד".

"מו"ץ? הרי אני זוכר שהוא לא ידע מה זה ש"ך, מה זה פרי מגדים, מה זה נקודות הכסף. על מה אתה מדבר?"

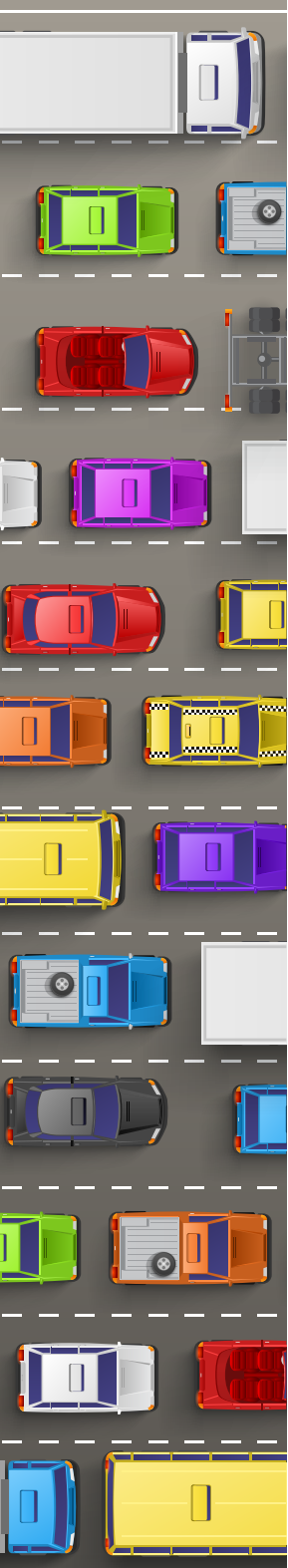
"כן, אבל מאז שהוא נכנס לכולל הוראה, הוא נהיה בעל הלכה גדול, למדן ובקי עצום, וצופים לו גדולות..."

מה הלקח מהסיפורים האלו? אלו שאינם מאמינים כיצד יתכן שההוא נהיה ראש ישיבה וההוא נהיה מורה הוראה, מה הם בעצם אומרים? שאם בעבר הוא לא למד, אין לו תקווה.

/// האם הם צודקים?

אומר ה"חתם סופר": הבהמה היא סמל וביטוי לשפלות ולגסות. על הפסוק "אדם ובהמה תושיע ה'", אומרים חכמנו ז"ל (חולין ה"ע"ב): "אלו בני אדם שמשמין עצמם כבהמה".

אין דבר שפל יותר מהבהמה, ואין דבר בזוי יותר מהבהמיות. וממה עושים ספר תורה? מעור של בהמה. לוקחים בהמה, פשוטים

ומוציאים את ספרי התורה, שליח הציבור יחד עם חשובי הקהל מסתובבים עם ספרי התורה בידיהם סביב הבימה, וכל הקהל מנשק בחיבת קודש את ספרי התורה.

/// מדוע עושים זאת?

יהודי נכנס לבית הכנסת בליל יום הכיפורים, הוא חושב לעצמו: האם יש לי תקווה? האם אני יכול להתהפך? עבר אלול, עבר ראש השנה, הגיע יום הכיפורים, מה יהיה?

רגע לפני שישתלט עליו היאוש, הוא רואה כיצד מוציאים את ספרי התורה מארון הקודש. הוא מהרהר בליבו: מה היה ספר התורה בגלגולו הקודם, כיצד עיבדו את עור הבהמה לקלף וקידשו אותו, כתבו בו את פרשיות התורה בקדושה, לשם קדושת ספר תורה. איזה שינוי, איזה מהפך! אם כן גם לי יש תקווה, "יש תקווה לאחריתך".

אחרי העבודה של חודש אלול, ראש השנה, עשרת ימי תשובה, יום כיפור, שבעת ימי חג הסוכות - תקנו לנו את שמחת תורה. מובא בזוהר הקדוש פרשת אמור, כי בשמחת תורה הקב"ה אומר לכל יהודי: תבקש ממני ואני אמלא לך את בקשתך.

/// מה קרה? איזו מעלה מיוחדת יש ליום הזה?

ובכן, בכל בתי הכנסת ובתי המדרש הריקודים עולים עד השמים ושמי השמים. כל אחד מקבל את ספר התורה לידיו ועושה סיבוב סביב הבמה. גם יהודים שלא היה להם קשר עם התורה זוכים לאחוז ולחבק את ספר התורה בידיהם ולעשות איתו סיבוב בבית הכנסת. השירה, הריקודים, לבת אש קודש. כולם מתרוממים טפח מעל הקרקע. צעירים ומבוגרים, ילדים וטף, קרובים ורחוקים - כולם שותפים בשמחה המיוחדת ביום הזה.

/// מה פשר השמחה?

בשמחת תורה מחזיק היהודי בידו את ספר התורה ואומר לעצמו: הנה, ספר התורה הזה הוא הראיה הכי גדולה שאפשר להתהפך לטובה. גם אם עד עכשיו לא הייתי מחובר לתורה, תמיד אפשר להשתנות, תמיד אפשר לרומם ולהעצים את קדושת ספר התורה שבי ולהעפיל עד לרום המעלה.

(מתוך 'דורש טוב' - סוכות,)

את עורה, עושים ממנו קלף, ומעבדים אותו לשם ספר תורה. הסופר מתחיל לכתוב עליו את פרשיות התורה, ולפני הכתיבה הוא אומר: "לשם קדושת ספר תורה". כך הקלף מקבל קדושה וגם הכתיבה מקבלת קדושה, ולאט לאט נוצר ספר תורה. מעוד יריעה ועוד יריעה, עוד גליון ועוד גליון, עד שכתובת ספר התורה באה אל סיומה, ספר התורה הושלם.

כשספר התורה מושלם, הקדושה שלו עצומה. "ספר תורה כשר נוהגין בו קדושה יתרה וכבוד גדול" (רמב"ם הלכות ספר תורה יב). אם חס וחלילה נפל ספר תורה, צריך לצום. וכן שאר דינים חמורים של קדושת ספר תורה.

אומר ה"חתם סופר": לבהמה יכולה להיות תקומה, היא יכולה להפוך מדבר בזוי ושפל כל כך - לספר תורה קדוש ומקודש. ואם לבהמה יש תקומה, על אחת כמה וכמה שלאדם יש תקומה. גם מי שפעם לא עסק בתורה, יש לו תקווה. הוא יכול להשתנות מן הקצה אל הקצה, לקבל את חשקת התורה, ולהפוך מעם הארץ גדול לתלמי חכם מופלג.

לכן - "כמה טפשאי שאר אינשי דקימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי דברא רבה". כמה טפשים אלו שרואים כיצד הבהמה התהפכה ונהייתה לספר תורה, אבל אינם מאמינים שהאדם יכול להתהפך ולהיות גדול בתורה. אם הבהמה יכולה, האדם בוודאי יכול!

/// לכל אדם הישראל יש קדושת ספר תורה

'ישראל' - ראשי תבות: יש ששים ריבוא אותיות לתורה. לכל יהודי יש ניצוץ קדוש, והניצוץ הזה בוער בו. גם יהודי שעד עכשיו לא היה קשור לתורה,

הניצוץ שבו קיים. כרגע הוא רחוק מתורה, אבל כשהוא רואה תהלוכה של הכנסת ספר תורה, בבת אחת מתעורר בו הניצוץ הקדוש שבתוכו.

הנקודה הפנימית של היהודי אומרת לו: אם ספר התורה הזה, שמוליכים אותו בשירה ובריקודים - תחילתו היתה מן הבהמה, אם כן גם אני, במצבי הנוכחי, יכול להתהפך ולהיות איש של תורה ואיש של לימוד תורה.

זו הסיבה להתרגשות המיוחדת שמעוררת תהלוכת הכנסת ספר תורה אצל כל יהודי, בין הקרובים ובין הרחוקים.

מנהג ישראל קודש. בפתחו של יום הכיפורים, בשעת כל נדרי, כשכל בתי הכנסת גדושים ומלאים עד אפס מקום, איך נעשית הפתיחה של היום הקדוש הזה? פותחים את ארון הקודש

**יש לי בעל טוב וילדים
ב"ה, אבל נשארתי
כועסת על כל העולם.**

הרב אהרן מרגלית, מחבר הספר 'אתה לך', בסיפור מרגש על ההסתכלות חדשה ששינתה את החיים מהקצה אל הקצה

מאת: יעקב א. לוסטיגמן

"להיות שקוע בעבר, בזיכרונות המרים בקשיים של העבר, זה לא נותן שום דבר. צריך ללמוד מזה ולהפיק לקחים, אבל להיות ממוקדים כל הזמן עם המבט רק קדימה, איך אני יכול לעשות עכשיו משהו מועיל, איך אני יכול להתקדם, מה אני עושה בדקות ובימים הקרובים. לא לשקוע במרידות ועצבות על מה שלא הצליח לי, או בחלומות ותוכניות למשהו שאעשה בעוד 30 שנה.

"כי בסופו של דבר, האדם עצמו בוחר אם להתמודד או חלילה להתמוטט. כל אחד צריך לחיות חיים עם משמעות, שתהיה לו סיבה שבשבילה שווה לו לקום בבוקר.

"האדם אינו בוחר את ציור חייו, הוא כן בוחר באיזה צבע לצבוע אותם. הוא בוחר אם לצחוק או לבכות, לקטר או לשמוח, הכל תלוי בבחירה שלו עצמו. צריך לזכור שאת תמונת החיים שלנו צייר הקב"ה וזה לא בשליטתנו, אבל את הצבעים אנחנו בוחרים.

"מהו ציור החיים? האתגרים שהקב"ה הציב בנחלתנו. הוא לא שאל אותנו אם אנחנו רוצים את האבא הזה או האמא הזאת, איזה סוג דם אנחנו בוחרים, ומי יהיו האחים והאחיות שלנו. הוא קבע לנו מציאות, ואנחנו אלו שצריכים להחליט איך לעבוד אתה.

"כל זמן שהאדם לא משלים עם המציאות שבה הוא חי, אין לו את הענווה וההכנעה כלפי הבורא כדי להבין שזה הקב"ה פה, הוא שם אותי כאן ואלו האתגרים שהוא בכבודו ובעצמו החליט להציב בפני, אז זה קשה לו.

"עם המציאות אנחנו לא יכולים להתווכח, אנחנו צריכים למצוא איך להתמודד אתה באופן הטוב ביותר.

"כשאדם משלים עם המציאות ומבין שהכל תלוי בנקודת ההסתכלות שלו, חייו משתנים בן רגע מן הקצה אל הקצה האחר. עד היום הוא ניסה להילחם במציאות. ולא יכל לה. זה הפך אותו לאדם מריר, כעוס, פגוע, רואה הכל בעיניים שחורות, הוא אדם בלי תקווה, פסימי חסר תקנה המפזר סביבו רעל ולא נעים להיות בסביבה שלו.

"אבל כשהוא משלים עם המציאות ומבין אותה, החיים משתנים מן הקצה אל הקצה. הוא מתחיל להתמודד אתה בצורה בריאה, מתוך אמונה בבורא עולם, והכרה בכוחות שניתנו לו כדי להתגבר על הקושי ולצלוח את האתגר.

כל אחד מאיתנו נאלץ להתמודד מדי פעם עם אתגרים שלפעמים נראים לו גדולים על מידותיו. לפעמים הנושא הכספי הוא הגורם המעיק, לפעמים בעיות במשפחה, יחסים עם חברים, בעיות רפואיות ועוד ועוד.

האתגרים הללו, מכונים על ידי רוב בני האדם 'קשיים', 'מכשולים', 'מהמורות' ושלל ביטויים דומים, אך בפיו של הרב אהרן מרגלית, לא תוכלו למצוא את כל ההגדרות הללו. מבחינתו כל בעיה היא 'אתגר', וכל מכשול הוא 'נקודת מבחן'.

"כל החיים שלנו תלויים בדבר אחד, בנקודת ההסתכלות שלנו על החיים", אומר הרב מרגלית. "נקודת ההסתכלות על הבעיה, על הכאבים, או על כל אתגר אחר, היא זאת שקובעת אם יהיה זה קושי ומכשול, או שמא אתגר שמרומם את האדם ומביא אותו למקום גבוה יותר. ההסתכלות שלנו היא זו שמשפיעה על המחשבות שלנו, המחשבות משפיעות על המעשים שלנו, והמעשים הם שיוצרים את מציאות החיים שלנו.

"גם ברגעים כאלו, של התמודדות, צריך לזכור את המצווה התמידית שציווה אותנו השי"ת, "ובחרת בחיים". צריך לבחור בחיים כפשוטם, לבחור בחיים, אבל בחיים שיש בהם. בחיים של עשייה, בחיים עם משמעות, בחיים... כפשוטם...

"אמי ע"ה נהגה לומר הרבה פעמים: 'הכאב שאתה מרגיש היום, זה הכב שייבנה אותך מחר'.

"אדם שעבר אתגרים הוא יודע שצריך לחבק כל נשימה ונשימה שאנחנו נושמים, צריך לחגוג על כל מה שיש בחיים, לחפש כל הזמן על מה להודות, ויש כל כך הרבה על מה. צריך פשוט לפקוח עיניים ולשנות את נקודת ההסתכלות. להתמקד במה שיש, במה שכן פועל כהלכה, בחלקים הטובים, בחלקים הבריאים שלנו ולא בקושי, לא בכאב, לא בקנאה, לא בייסורים, והיגון... להתמקד במה שיש. צריך להיות ממוקדים בטוב, להסתכל קדימה ולחשוב מה אני כן מסוגל לעשות, איזו בעיה אני כן יכול לפטור, איך אני יכול להשתמש עם אותם החלקים שכן עובדים, לנצל את מה שכן יש לי בחיים.

"כבר אמר הרב דסלר זצוק"ל: 'העבר זיכרונות, העתיד דמיונות, וההווה ניסיונות'. זה עיקר החיים.

כל אחד מאיתנו נאלץ להתמודד מדי פעם עם אתגרים שלפעמים נראים לו גדולים על מידותיו. לפעמים הנושא הכספי הוא הגורם המעיק, לפעמים בעיות במשפחה, יחסים עם חברים, בעיות רפואיות ועוד ועוד.

"למחרת יום הכיפורים השנה סיימתי את הספר בפעם השישית, בכיתי שעתים ולא יכולתי להירדם. בבוקר פניתי לבעלי ואמרתי לו "בעלי היקר, השנה, את הנוי סוכה בתקרת הסוכה אני רוצה לתלות לבד, בכוחות עצמי. בעלי הסתכל עלי, איך תעשי את זה עם המוגבלות הגופנית שלך? הרי הסוכה גבוהה, זה בלתי אפשרי. את לעולם לא תצליחי לעשות זאת, ואני גם לא מבין למה את רוצה להתאמץ כל כך, אני והבנות עושים זאת בתוך שעה ומסיימים, אין סיבה שתתאמצי כל כך, בזמן שיש לך לבשל לחג שיימשך יומיים רצופים..."

"אבל אני לא וויתרתי", מומשיכה האשה לספר. 'אמרתי לו, שהרב מרגלית כותב בספר שלו שכשהם עברו דירה לרחובות אשתו ביקשה לעשות ציפוי דקורטיבי במבואה בכניסה לבית. הוא אמר לה אין בעיה, לקח מידות הלך לחנות של 'ענשה זאת בעצמך', הזמין את הקרשים בגודל המתאים, ולאחר מכן ביקש מחבר שיעזור לו לסחוב שולחן מבית הכנסת, הביא עוד שולחן, הניח עליהם ספסל, לקח סולם וטיפס. במשך שלוש יממות הוא שכב על הספסל כשהאף שלו נוגע בתקרה ודפק מסמרים קטנים עד שהמבואה היתה מושלמת ויפה.

"אם הרב מרגלית עם ידיים חלשות, וכתפיים משותקות, יכול היה לעשות ציפוי דקורטיבי, אז גם אני עם המגבלה הגופנית שלי, יכולה לתלות את הנוי סוכה בתקרה של הסוכה'.

"האשה מספרת לי שבזה זה לא נגמר. היא תלתה את נוי הסוכה לבדה, ולאחר החג גם הורידה את זה בכוחות עצמה, וכאן בעצם מתחיל הסיפור האמיתי שלה:

"25 שנה הייתי נכה ומסכנה", היא מספרת בהתרגשות, 'היום אני אשה בריאה עם מגבלה גופנית. אני לא נכה!!! וזה בעצם הסיפור העיקרי'..."

"אבל הגברת שלנו, היתה צריכה לקרוא את הספר שש פעמים ולהמתין 25 שנה, עד שנפל לה האסימון והיא הבינה שנכה זה לא מי שסובל ממגבלה גופנית, אלא מי שהחליט שהוא נכה!!

"יכול להיות עם מוגבלות קשה חלילה, אבל פעיל, יצירתי, חי חיים עם משמעות! נכה זה מי שהכניס לעצמו לראש שהוא נכה. הכל תלוי בנקודת המבט.

"לסיום אני רוצה להדגיש שוב: כל מבחן שמזדמן לנו בחיים, עושה אותנו טובים יותר או מרירים יותר. כל בעיה יכולה לבנות אותנו או לשבור אותנו. הבחירה היא שלנו, אם נצא ונצא מחוזקים ומחושלים, ואם לאו, חלילה נהפוך לקרבנות מרירים ועצובים".

(מתוך אתר דרשו)

"לטובת העניין, אני רוצה לספר לקוראים הנכבדים שלנו סיפור קטן שממחיש את הדברים", מוסיף הרב מרגלית.

"התקשרה אלי אשה, מאחת הערים הגדולות בארה"ב, ומאוד עודדה אותי והודתה לי על זה שפרסמתי את הספר 'אתהלך'. היא קראה אותו בתרגום האנגלי שלו לפני שש שנים, ומאז הוא נותן לה המון כוחות ותעצומות.

"בהיותה ילדה בת שבע היא הלכה עם אמא שלה על המדרכה בבורו פארק, החזיקה בידה, לפתע עלתה על המדרכה משאית כבדה נהוגה בידי נהג כושי שיכור, שאיבד את השליטה על הרכב, פגעה בה והעיפה אותה עשרות מטרים קדימה. אמא שלה יצאה עם מכה יבשה וטראומה, 'אבל אני', היא מספרת, 'נפגעת מאוד קשה, אושפזתי בבי"ח אורטופדי, עברתי לשיקום, כמעט שנתיים בבי"ח, ניתוחים רבים, טיפולים רבים. לא היה קל'.

"בתום שנתיים אני מגיעה הביתה עם נכות גופנית משמעותית, שכל רואי לא יכלו שלא לשים לב אליה. אני מבחינה בבנות מתלחשות ומביטות בי ומאוד מרחמות עלי, אני מצטיירת בעיניהן כמסכנה. התחושות היו קשות, למרות שניסו להתייחס יפה, הרגשתי שזה מתוך רחמים.

"הפכתי להיות רודפת צדק', היא מומשיכה לספר, 'כל דבר שקרה בכתי, כל דבר שדיברו עליו מדדתי את זה, אם צודק או לא, ראוי או לא, ועשיתי זאת בקול רם. אף אחד לא אהב את זה כמובן. לאט לאט חוותי דחייה חברתית'.

"כמובן שלבריכה לא הלכתי, בחצר לא שיחקתי, גם לא משחקי ילדות בסיסיים ונפוצים וכדו'. כך עברו עלי ימי בחרותי כשאני מסתגרת בתוך עצמי יותר ויותר, נעשית מריה, כעושה וטעונה, כועסת על כל העולם, גם על אמי כעסתי כי אם הייתה הולכת בחלק פנימי יותר של המדרכה לא הייתי נפגעת, וזאת רק דוגמה לכעסים שצברתי כלפי כולם, מכל סיבה שהיא.

"כמובן שגם בשידוכים לא היה קל, אבל בסופו של דבר נישאתי. יש לי בעל טוב וילדים ב"ה, אבל נשארתי כועסת על כל העולם. כל דבר מכעיס אותי, כל אי צדק, בכל פעם שאני כועסת, אני ניגשת לחדר פותחת את המגירה ומוציאה כדור הרגעה.

"הכל השתנה לפני כשש שנים, כשבת דודתי הביאה לי במתנה את הספר שלך', מספרת לי הגברת. 'קראתי את הספר והתחברתי אליו מאוד, מאז הוא נמצא על יד המיטה שלי, בכל פעם שאני כועסת, אני קוראת בו עמוד או שניים. הפסקתי לקחת כדורי הרגעה. בלילה אני נרדמת אתו, בבוקר אני פותחת אתו את היום..."

**יצא לי פעם לנסוע
לארה"ב, ובאותה
טיסה היה חסר
עריסה אחת.
האמא שנשארה
בלי עריסה לתינוק
שלה, הרימה את
קולה בכעס על
אנשי הצוות של
המטוס, ובזעם
בלתי נשלט היא
דרשה שהמטוס
יחזור על עקבותיו**

שיחה מיוחדת עם מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי על החינוך הנכון

כתב: יעקב א. לוסטיגמן

מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל השתתף פעם בכינוס שנערך להורי תלמידות הסמינרים, ובמהלכו נשאו דברים אנשי חינוך בולטים שהסבירו כיצד יש לנהל בית יהודי, וכיצד להחזיר בילדים את ההשקפה הטהורה.

אחרון הדוברים היה רבינו הגראי"ל: "שמעתי כאן הרבה שיטות ודרכים להצליח בחינוך הילדים", אמר מרן ראש הישיבה, "אנחנו לא יודעים איזו מהשיטות הללו מוצלחת יותר ומתאימה יותר לכל אחד מהילדים.

"אבל דבר אחד אני כן יודע", הוסיף, "על פי רוב, אם האבא מתנהג בדרך הנכונה והאמא מתנהגת כמו שצריך, גם הילדים שלהם גדלים ומתחנכים כראוי. כמובן שיש יוצאים מן הכלל, וכל ילד הוא עולם בפני עצמו, אבל בדרך כלל רואים שהילדים צועדים בעקבות ההורים. כשכתוב 'אברהם הוליד את יצחק' הוא קודם כל הפך את עצמו ל'אברהם' והיה צדיק בכל דרכיו, ורק כך הוא 'הוליד את יצחק', זכה לבן קדוש וטהור כמו יצחק אבינו".

תירוצים של דיילים

יצא לי פעם לנסוע לארה"ב ולהיות עד למחזה לא נעים, בלשון המעטה. היו שם כמה הורים שטסו יחד עם תינוקות רכים, והנהגו במקרה כזה הוא שאחרי ההמראה מביאים הדיילים עריסה מיוחדת שמתחברת לקיר שלפני המושב של האמא, ובעריסה הזאת היא משיבה את התינוק.

אלא שבאותה טיסה אירע מקרה מצער, ובגלל טעות אנוש חסרה עריסה אחת. אותה האמא שנשארה בלי עריסה לתינוק שלה, הייתה כנראה אשה מאוד מפונקת ומאוד קולנית. כשהיא הבינה שהתינוק שלה נשאר בלי עריסה החלה לחולל מהומה של כמש, הרימה את קולה בכעס על אנשי הצוות של המטוס, ודרשה שיחפשו בכל פינה אפשרית כדי להביא לה עריסה כפי שהובטח לה כשרכשה את כרטיס הטיסה.

לאחר שהסבירו לה שוב ושוב שאין עוד עריסה במטוס היא השיבה בזעם בלתי נשלט שהיא דורשת שהמטוס יחזור על עקבותיו, ינחת בשדה התעופה, ורק לאחר שיביאו עריסה נוספת ימריא שוב בדרכו לארה"ב.

אנשי הצוות גיחכו לשמע ההצעה המוזרה הזאת: "אנחנו כבר למעלה משעה באוויר", הם הסבירו לה, "כדי לנחות בחזרה אנחנו נצטרך לשוב במשך שעה, להמתין לחלון זמן פנוי לנחיתה, ולאחר מכן לחבר מדרגות, להביא עריסה, להכין את המטוס להמראה נוספת ולהוסיף לו דלק, ורק אז נוכל להמריא שוב. כל הסיפור הזה יגרום לעיכוב של חמש שעות לפחות...".

אבל היא לא הסכימה לשמוע 'תירוצים' של דיילים, והתעקשה שהמטוס ישוב על עקבותיו. הדיילת הראשית ניסתה להציע לה הנחה של 20 אחוזים במחיר הכרטיס, הציעו לה להחזיר את כל כספה, אבל היא ממשיכה בשלה ודורשת בכל תוקף לקבל את המגיע לה, בזמן שהתינוק שלה צורח וחסר מנוחה בגלל הכאוס שהתחולל סביבו...

זה הזכיר לי משל נפלא ששמעתי פעם, ושמתאים במיוחד לעניין.

רעבים בלב ים

אירע פעם שבמהלך טיסה לניו יורק שכחו אנשי הצוות להעלות אוכל על המטוס. הנוסעים ישבו על מקומותיהם, חגרו את חגורות הבטיחות בהתאם להוראות, הטייס המריא, ולאחר חצי שעה חילקו לכולם שתייה כמקובל.

רק אחרי כמה שעות טיסה, כשהגיע הזמן לחלק את האוכל, הבינו הדיילים את הטעות המרה: הם שכחו להעלות את האוכל על הטיסה...

הנוסעים החלו להתלונן, כמו אותה אמא שהתלוננה בטיסה בה נסעתי בעצמי, אלא שכאן היא הייתה לבד אל מול קהל של נוסעים שניסו להרגיע אותה, ובמשל הם היו 370 איש רעבים שכולם פה אחד דרשו את המגיע להם: רוצים ארוחה!

גם הדיילים הצטרפו אליהם, ואפילו הטייס התחיל להרגיש את הבטן שלו מאותתת על תחושת רעב ההולכת ומתחזקת...

לפתע הצייע אחד הנוסעים הצעה מבריקה. "תסתכלו מה יש מתחת למטוס", אמר לכל הנוסעים... כולם השתתקו והביטו עליו בתימונה: "מה יש מתחת למטוס? מים. זה האוקיינוס הגדול!"

"לא הבנתם", הוא אמר להם בחיוך צופן סוד, "יש מתחתינו אוקיינוס שלם. ומה יש באוקיינוס? דגים! אתם יודעים כמה דגים יש שם? מיליארדים! בואו נשלה כמה דגים מהים ותהיה לנו ארוחה משביעה!"

הם התחילו להתווכח ולצעוק, כולם אמרו שהוא מדבר דברי הבל. איך בדיוק הם ידווגו דגים מהים, הרי אפילו חכה אין להם, וגם אם כן אי אפשר לפתוח את החלונות, ויש כל כך הרבה סיבות לטעון שההצעה שלו לא הגיונית בעליל.

שרשרת אנושית

אבל האיש הזה ניחן בכושר שכנוע עמוק, וטען שזה לא כזה מסובך... "נפתח את דלת המטוס, אני אצא ראשון, בזהירות, אחזיק בכנף המטוס, אחריי ירד עוד נוסע שיחזיק ברגליים שלי ועוד אחד יחזיק ברגליים שלו, כך נעשה שרשרת אנושית ונגיע עד לאוקיינוס. האיש שיהיה האחרון בשרשרת, יתפוס דג, ימסור אותו לזה שמעליו וכן הלאה, וכן יתפוס עוד דג ועוד דג, ולבסוף נוכל לצבור כמות נאה של דגים..."

הנוסעים לא היו רגועים: "תשמע, היה פעם סיפור שדלת של מטוס נפתחה במהלך טיסה וכל הנוסעים עפו החוצה. אתה מציע שאנחנו ניתלה על הכנף של המטוס? זה לא הגיוני!". האיש לא נרתע גם משאלות קשות: "שם זה קרה בגלל המהירות הגבוהה של הטיסה. הם לא היו מוכנים לזה, לא ידעו מראש שהם צריכים להחזיק חזק. אנחנו ערוכים ומוכנים. נבקש מהטייס שיוריד את מהירות הטיסה, וגם ינמיך את גובה המטוס עד למטרים בודדים מעל הים..."

הנוסעים הבינו שהאיש אולי מציע הצעה לא שגרתית, אבל לפחות הוא היחיד פה שיש לו פתרון. כמוכן, הם רעבים מאוד אחרי שכבר עברו כמה שעות טובות מההמראה, והרעיון התחיל למצוא חן בעיניהם.

גם הטייס הסכים לשתף פעולה. אט אט הוא האט את מהירות הטיסה והוריד גובה. כשהגיע לגובה של כ-20 מטרים מעל פני הים במהירות של 120 קמ"ש בלבד, הוא נתן להם אור ירוק. דלת המטוס נפתחה, משב אוויר חזק מאוד פרץ אל תוך המטוס אבל אף אחד לא עף החוצה.

ראשון הדוברים, איש שרירי ובעל כוח רב קפץ החוצה והחזיק בכנף, ואחריו נוסע שחור וגברתן שהחזיק ברגליו. כך הם ירדו בזה אחר זה, עד שהייתה שרשרת של 15 אנשים התלויים זה בזה, והאחרון בשרשרת הודיע להם שהוא מצליח להגיע עם היד אל המים.

התכנית עבדה מצוין עד כה, אבל נשאר רק אתגר אחד קטן, לשלות דג מהמים בלי חכה ובלי צלצל, עם ידיים חשופות.

כמובן שמדובר באתגר בלתי אפשרי, ולאחר דקות ארוכות של ניסיונות לא מוצלחים החלו החברים בשרשרת לבעוס על האחרון ה'לא יצלח' שאינו מצליח לתפוס דג. הם החליפו אותו באחד אחר והאיצו בו להזדרז כי בסופו של דבר הכוח שלהם מוגבל. כמה זמן הם יכולים להמשיך ולהיות תלויים בשרשרת הזאת, כשהמטוס נע במהירות של 120 קמ"ש?!

ירד אחד חדש, עם הרבה מרץ, הוא ניסה לתפוס דגים וכמובן גם הוא לא הצליח. האיש הראשון, זה שהחזיק בכנף ושמחתיו הייתה תלויה בשרשרת של 15 אנשים השוקלים יחד למעלה מטון, כבר הרגיש את שרירי ידיו בעוצמה רבה. הוא קרא לאלו שמחתיו שיאיצו ב'דייג' לעלות מהר מהר, כי עוד מעט הידיים שלו נשמטות מהכנף ואז הם כולם נופלים אל המים.

אבל הדייג לא מיהר לוותר: "עוד כמה שניות", הוא ענה להם, "אני תיכף תופס דג. לפחות יהיה לנו דג אחד להתחלק בו..."

עברה דקה, עברו דקותיים ופתאום הוא מרגיש שהוא תפס משהו. אולי היתה זו ירוקת, אולי שקית שהתגלגלה למרכז האוקיינוס. זה בוודאי לא היה דג, אבל הוא מייד צעק "תפסתי דג, אני עולה!"

באותו הרגע נשמטו ידיו של העליון מהכנף, הוא כבר לא הצליח להחזיק מעמד ושחרר את אחיזתו הרופפת. כמובן שכל ה-15 נפלו אל המים, והאוקיינוס בלע אותם אל קרבו בשקיקה עד שלא נודע כי באו אל קרבו...

הנמשל זה אנחנו!

בוודאי אתם תוהים לעצמכם למה אני מספר כזה סיפור שלא היה ולא נברא, ואפילו לא משל היה... איך השרשרת הזאת של אותם פתאים שחשבו כי יצליחו לשלות דגים מהאוקיינוס קשורה אלינו.

אז הדג מהאוקיינוס אולי באמת לא קשור אלינו, אבל השרשרת האנושית קשורה גם קשורה. אנחנו כולנו חלק מאותה שרשרת. כל אחד מאתנו מחזיק ברגליים של אביו שמחזיק ברגליים של אביו וכן כל הדרך במעלה שושלת הדורות, עד אברהם אבינו. "אברהם הוליד את יצחק!" אנחנו כולנו מחזיקים ברגליו של אברהם אבינו על ידי אותה שושלת מופלאה של אבותינו ואבות אבותינו.

יתירה מזאת, כל אחד מאתנו הוא החוליה שבה מחזיקים הדורות שיבואו אחריו. הילדים שלנו, הנכדים, הנינים! כולם קשורים באותו קשר עתיק יומין באברהם אבינו, ואנחנו החוליה המקשרת.

כמה אחריות זה מטיל על כתפינו?! אנחנו צריכים להידבק בקשר הזה, להקפיד שיהא מעשה אבות סימן לבנים, לדעת שיש לנו אחריות כבדה, ואנחנו חייבים להמשיך ולהחזיק בכל הכוח בשושלת הקדושה הזאת, כי אם חלילה נרפה את האחיזה שלנו ניפול אל האוקיינוס חס וחלילה, ואתנו גם בנינו וזרעינו אחרינו.

**מתוך כעס ועלבון
צורב, בעט אברהם
הקטן ברגל
השולחן שלפניו.
הסיר הגדול
שעמד עליו
החליק, וכל
תכולתו נשפכה...
למראה עיניהם
הכלות של
הילדים שעדיין
עמדו בתור**

פרקי חינוך מיוחדים מהגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

זצ"ל, המחנך ידוע מקמונין, והוא שלחו אל רבי לייב קורלנסקי. בתוך שבוע בלבד הצליח רבי לייב במקום בו נכשלו כל קודמיו, והילד למד לקרוא!

רק כשנפטר רבי לייב לבית עולמו, נודע לי סוד הצלחתו. אחד מבניו סיפר לי שפעם הוא עצמו שאל את רבי לייב כיצד הוא מצליח בחינוך, וזה השיב לו כך: "הדבר פשוט מאד. אני מקפיד להגיע לתלמוד תורה עשר דקות לפני הזמן, יושב בחדר ושותה משהו, אומר תהלים או לומד קצת. על כל פנים, כך אני מתנתק מהלחץ של הרחוב והבית, ומגיע לכיתה עם סבלנות. וכשיש סבלנות - ישנו סייעתא דשמיא למצוא פתרונות..."

הרה"ג יצחק רוזנגרטן שליט"א, מנאמני ביתו של מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, סיפר לי מעשה שהוא היה נוכח. באחד הימים ראה הרב שטיינמן אבא שהתיישב ללמוד עם בנו הקטן, אך כיון שהיה לחוץ מאד בזמן ומוקף בכמה טרדות, נהג כלפיו במעט קוצר רוח.

הרב שטיינמן שהיה עד לנעשה, ניגש ואמר לו: "דע שאינך חייב ללמוד עם בנך..." כששאלו הרב רוזנגרטן לפרש דבריו, השיבו מרן: "הש"ך בחושן משפט (סימן שפב) אומר שאב חייב למול את בנו בעצמו, אך הוא יכול לקיים המצוה על ידי שליח. אך כותב הש"ך שאם האב יודע למול ויכול לקיים את המצוה אינו רשאי למנות אחר כשליח למול את בנו. גם המצוה ללמוד עם בנו היא רק באב שיודע, וכעת נמצא אתה במצב כמי שאינו יודע!"

התנאי הראשון לחינוך באוירה נעימה הוא סבלנות. אדם חסר סבלנות לעולם לא יוכל להצליח בחינוך ילדים! יש צורך בסבלנות כדי לשמוע את הילדים, כדי להבין אותם, כדי להשפיע עליהם כראוי.

פעם הייתי בחוץ לארץ לצורך דבר מצוה, ובין השאר הפגישו אותי שם עם אדם סוחר נכבד. הוא ישב במשרדו מרווח על כורסתו, ואמר לי: "שמעתי שאתה עוסק בחינוך, אולי תוכל לומר לי את כל תורת החינוך במילה אחת..." בתחילה חשבתי שאולי איני שומע טוב. "אתה באמת רוצה שאומר לך את כל תורת החינוך במילה אחת? זה בלתי אפשרי!" אמרתי. הוא נפנף בידו בקוצר רוח. "אין לי סבלנות. אני רוצה לשמוע, אבל רק במילה אחת!"

ראיתי עם מי יש לי עסק, ואמרתי לו כך: "אבי מורי זצ"ל הוא מראשוני המחנכים בארץ הקודש, ועסק בחינוך עשרות שנים. ממנו שמעתי תמיד, כי המילה הראשונה והאחרונה בחינוך היא 'סבלנות'. ואם אותה אין לך, נותרת בלא כלום..."

כיון ששמע מילים אלו יוצאים מפי, הפסיד כמעט בראש: "אם כך, לנו באמריקה אין את זה..."

סיפור זה לא הובא רק כמעשה נאה בעלמא. זהו כלל אמיתי וחשוב: אם להורה או למלמד אין סבלנות לילדים, אין מקום כלל לדבר על חינוך! רק אם יש סבלנות ניתן לבנות בית שיש בו אורה נעימה, וכשהילד גדל בצורה חיובית ורגועה, אז ניתן להתחיל לחנכו.

אחד המלמדים הידועים בירושלים היה הרה"צ רבי לייב קורלנסקי זצ"ל. בפעמים הראשונות שנפגשתי עימו כמלמד דרדקי, היה הדבר תמוה בעיני. משום שלא נראה שהיתה לו הכשרה מיוחדת או הבנה יוצאת דופן בנפש האדם. אך המציאות הוכיחה שהוא הצליח בתפקידו מעל ומעבר למשוער, ועם השנים תפס את מקומו כמלמד מוצלח במיוחד ובעל שם.

בעיני ראיתי מעשה שהיה, כאשר ילד אחד מקרובי משפחתי התקשה בקריאה. הוא ידע אמנם את צורת האותיות, אך לא הצליח בשום אופן לצרף אותיות למילים. אביו התייעץ עם הרה"צ רבי ליפא זילברמן

תחילת היום

אף שאמרנו כי כל חינוך חייב לבוא עם סבלנות ואוירה טובה, אין כל הזמנים שווים בדבר. יש זמנים ביום בהם הנעימות היא חובה גמורה, ובה תלוי כל יומו של הילד! אחד מהזמנים הללו הוא שעת ההשכמה בבוקר.

בוקר הוא זמן התחדשות לכל הבריאה, "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית". כל אדם, ילד

לכך פשוטה מאוד - ביקורת מתוך כעס אינה פועלת את פעולתה, ואינה מביאה שום תועלת!

בא וראה מה שכתב על כך בספר 'מנחת שמואל', בשם רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל: "ראוי שתדע שכך קיבלתי מרבותי, ובפרט מאדמו"ר רבי חיים מוואלוז'ין זיע"א, שבזמן הזה קשות אינם נשמעים. ומי שאין טבעו לדבר רכות, וממהר לכעוס על עושי עוול, ובפרט כשלא ישמע לו - פטור ממצות תוכחה!"

ליסוד זה יש כמה הסברים, ואחד מהם הוא שהורה או מחנך המבקר מתוך כעס מציב את עצמו כממול הילד, ולא איתנו. הילד מרגיש שאינך בצד שלו, שאינך מבין אותו, וכך יורד פלאים הסיכוי שהוא יהיה מוכן לקבל ממך מסר כלשהו.

במניין שבבית מרן ה'חזון איש' זצ"ל, אירע פעם מעשה הממחיש היטב נושא זה. אדם אחד הגיע עם בנו להתפלל, ובאמצע תפילת שמונה עשרה הילד דיבר. האב כעס עליו מאוד, ובלי לחשוב פעמיים נתן לו סטירה הגונה.

לאחר שנסתיימה התפילה פנה ה'חזון-איש' לאב, ואמר לו: "לא ידעת שאתה 'איש חינוך'!..."

הלה התרגש מאוד מן המחמאה ששמע מה'חזון-איש'. אך בעודנו נמצא תחת הרושם של המחמאה, הוסיף ה'חזון איש' לומר לו דברים נוקבים:

"היודע אתה, במעשה שעשית חונכת את בנך לשני דברים; חונכת אותו שאסור לדבר באמצע התפילה, ובנוסף חונכת אותו להיות כעסן. איזה משני אלה השפיע יותר? הדבר השני. ומדוע? כיון שחז"ל לימדונו כי 'גדול שימושה יותר מלימודה'. את זה שאסור לדבר הוא אמנם הבין, אבל הכעס שהרגיש היה בבחינת 'שימושה'..."

ה'חזון איש' בספרו 'אמונה ובטחון' (ד, טז) כותב זאת בפירוש בלשון נוקבת: "וכאשר מיסר את תלמידו בביטוי גס וזעקת רוגז על העול אשר עשה, מתערב כאן רע וטוב, אם יש כאן תועלת תוכחה והחניך מתעורר על חטאו וגומר בלבו שלא לשנות חטא זה, יש כאן ענין רע שהחניך מתרגל בגסות ובקפדנות המקבל מרבו שרואהו משמש במגונות אלו בשעת תוכחתו, וגדול שימושה יותר מלימודה, והתלמיד מחקה תמיד את רבותיו".

כמבוגר, מתחיל את היום בכוחות חדשים, ברגשות חדשים ובמצב רוח חדש, ולמתרחש סביבו בדקות הראשונות של היום יש השפעה כבירה על כל צורת הנהגתו במשך כל שעות היום.

נמצא א'פוא, שחובת ההורים לדאוג שלכל הפחות בזמן זה תשרור בבית אוריה טובה ונעימה. כמובן, בתוך עמי אנכי יושבת, ויודע שדוקא הבוקר הוא אחד הזמנים הכי לחוצים בבית... כולם ממהרים, ותמיד יש מישהו שעומד לאחור את ההסעה, וילד שאיבד את הנעל, וכן הלאה וכן הלאה... אך אין זה משנה את המציאות; צורת הנהגה עם הילדים בבוקר משפיעה על כל היום, ולכן יש חשיבות עליונה לרוגע ולשלווה בזמן זה.

הורה חכם שענינו בראשו, עושה כל שביכולתו על מנת לפתור לכל הפחות חלק מן הלחצים המצויים בבית בבוקר. הוא קם לפני הילדים, משלים את כל הכנותיו האישיים, עושה את המוטל עליו בארגון צרכי הילדים, ורק אז מעיר אותם. ברוע, בזה אחר זה, עם דיבורים רכים, בלי צעקות ובלי לחץ והיסטריה. מוטב להעיר ילדים עשר דקות לפני הזמן, מאשר לתת להם לישון עוד קצת, ואחר כך לנהל מלחמה כדי שיצאו בזמן.

מענין לענין באותו ענין, נביא דבר נפלא על כח ההשפעה הגדול של תחילת היום. למדנו בגמרא בברכות (נא, א): "אמר רבי ישמעאל בן אלישע, שלשה דברים סח לי סוריא שר הפנים", והראשון שבהם: "אל תטול חלוקך בשחרית מיד השמש ותלבש".

ה'משנה ברורה' (סימן ד') מביא שטעם דין זה הוא מפני סכנת המזיקין, אך אם כי אין הדבר יוצא מידי פשוטו, שמעתי פעם רמז נאה על כך מהגאון רבי צבי אליאך שליט"א בשם הגאון רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל, ראש ישיבת חברון, שאמר כך: "אל תטול חלוקך בשחרית מיד השמש, אלא קום וקח אותו בעצמך, כי סכנה גדולה היא להתחיל את היום בעצלות!..."

'קשות אינם נשמעים'

הארכנו עד עתה בצורך החיוני להעניק לילדים חום ואהבה, ועד כמה חשוב לחנך בנעימות ובאוריה טובה. אך מה עושים כשמתעורר הצורך לבקר את הילדים ולהעיר להם?

התשובה היא חדה וברורה: גם ביקורת, ואולי בעיקר ביקורת, צריכה לבוא מתוך אהבה ונעימות. הסיבה

לאחר ליל ביעותים, שירך אברהם את רגליו אל הת"ת לאיטו. האם ילקוהו? האם יזרקוהו מהת"ת? הוא כבר השלים עם הגורל הצפוי לו. אולם מה שאירע לאחר מכן עלה על כל דמיון אפשרי. אך הגיע הילד אל הת"ת, הוא נקרא אל חדרו של המנהל, רבי אריה לוי. אברהם גישש את דרכו אל החדר בלב חרד, וכבש את עיניו ברצפה.

רבי אריה נרכן אליו מעם השולחן. "האם נכון הוא ששפכת אתמול את סיר הפודינג?" שאל רכות. הילד שלשונו יבשה מאימה, רק הנהן בראשו כמודה באשמה. "האם תעשה זאת שוב?" אברהם טלטל את ראשו מצד לצד בשלילה מוחלטת, נושא עינים גדולות אל המנהל. אלא מה, בודאי שהוא לא יעשה שנית מעשה כה מטופש!

רבי אריה חיך אל הילד, וחיוכו החם היה כקרן אור של תקווה לנשמתו המבוהלת. "למה באמת עשית את זה?" שאל. אברהם השיב לאט, בשקט ובבושת פנים, וסיפר עד כמה הוא אוהב שוקולד, ואיך ניגש שוב אל התור כדי לקבל פעמיים, ואיך ניפצה הסטירה את תקוותו ובערה על לחיו...

חיוכו של רבי אריה התרחב. הוא התכופף אל הילד ולחש לו כממתיק סוד: "אתה יודע, גם אני אוהב מאד פודינג שוקולד..." ובזאת קם המנהל ממקומו, ניגש אל הארון, והוציא ממנו שתי מנות פודינג. למול עיניו המשתאות של אברהם הוא הציבן על השולחן, והזמינו בחיוך לשבת לאכול...

"מחווה זו", סיפר רבי אברהם בהר"ן עשרות שנים לאחר מכן, "האירה את כל חיי. באותם רגעים קסומים בחברתו של רבי אריה, הבנתי מה גדול כוחו של איש חינוך המבין לנפש הילד, וחשתי לעצמי שגם אני רוצה להיות כמוהו. זו הסיבה שבגללה התחלתי לעסוק בחינוך!"

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא' - וירא)

אחד ממואות התלמידים שגדלו בת"ת "עץ חיים" על ברכיו של הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל, היה הרב אברהם בהר"ן, מי שנודע ברבות הימים כמחנך דגול. את התמסרותו לחינוך ואת גישתו המקורית לילדים הוא תלה במעשה אחד שאירע עמו בילדותו, בו התגלו חכמתו וטוב ליבו של רבי אריה במלא יפעתם. וכך היה המעשה, כפי ששמעו מפיו נכדו הקרוב רבי בנימין לוי שליט"א:

הילד אברהם התייתם מאביו בעודו לומד ב'עץ חיים', ואת ארוחות הצהריים היה סועד במסעדה שבת"ת. בכל ראש חודש נהגו במסעדה לחלק לתלמידים פודינג שוקולד - מעדן שבתנאי אותם ימים נחשב לדבר נדיר, ובפרט עבור ילד שבא מבית חסר אמצעים.

בפעם הראשונה בה קיבל אברהם פודינג, הוא יצא מכליו מרוב הנאה. לאחר שסיים את מנתו עד הטיפה האחרונה, עלה בו חשק עז לאכול מנה נוספת... יצרו גבר עליו והוא נעמד שוב בתור בכדי לקבל מנה שניה. אך שוד ושבר; האחראי על החלוקה זכר שילד זה כבר היה כאן, ובמקום לקבל מנה מהמעדן הנכסף, קיבל אברהם סטירה חזקה ומצלצלת על פניו...

מתוך כעס, אכזבה ועלבון צורב, בעט אברהם הקטן בתסכול ברגל השולחן שלפניו. אך הוא לא תיאר לעצמו את מה שיקרה בעקבות זאת: השולחן הרעוע נטה על צידו, הסיר הגדול שעמד עליו החליק, וכל תכולתו נשפכה... הפודינג היקר התפשט על הרצפה בכתם גדול וכהה, למראה עיניהם הכלות של הילדים שעדיין עמדו בתור.

הילד המבוהל לא חשב פעמיים. הוא נשא את רגליו וברח מהמקום בריצה, יצא את בנין הת"ת וטס לביתו כשליבו הולם בפראות. הוא הבין שעשה מעשה חמור ביותר, והתחרט בכל ליבו על פחזותו - אך את הנעשה אין להשיב. בראשו קדחו דמיונות אימים על העונש החמור שהוא עתיד לקבל למחרת, ובלילה הוא התהפך בדאגה על יצועו, כשהשינה ממנו והלאה.

אוצרות ויהלומים

6 יהלומים ממרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל

אדם לחברו, אז מזכחו השי"ת לשכל ישר ומבין שיזכר לזכות בקנין תורה.

הבחור נרתע והתחיל מגמגם שחסר כסף בחבילה שקיבל

פעם אחת נתן מרן המשגיח רבי לייב זצוק"ל לאחד הבחורים סכו כסף בכדי לחלקו, ומיד לאחר שנתן לבחור את הכסף, קם ויצא מן החדר. הבחור ספר את הכסף ומצא שחסרים כמה לירות ישראליות, לאחר דקות ספורות חזר מרן הגה"צ מוהר"ל זצוק"ל להסתובב בחדר, התלמיד התבייש לומר לרבו שחסר כסף בסכום שנתבקש לתת, והמשיך לשבת מבלי שידע מה לעשות. רבי לייב הרגיש בדבר ופנה לבחור ואמר לו - מדוע תשב כאן סתם, לך ללמוד. הבחור נרתע והתחיל מגמגם שחסר כסף בחבילה שקיבל. מששמע מרן הגה"צ רבי לייב את דבריו, מיד הוציא מכיסו את הסכום שחסר ופנה בשמחה לבחור באומרו - 'מצויין, כך צריך לנהוג, כשמקבלים כסף צריך להיות אחראי לספור ולוודא שהסכום מדויק, ואין להתבייש', והמשיך ואמר לו - 'בכוננה חיסרתי מהסכום הכולל בכדי לראות הנהגתך, וללמדך כיצד צריך לעשות'.

על שינת הרבנית אינני יכול למחול

פעם אחת ישב אחד הבחורים בהיכל הישיבה דחברון ולמד כל הלילה, בשעת לימודו דפק על הכסא שלידו, המקום שישב היה מעל דירתו של מרן הגה"צ רבי לייב שהיה גר מתחת להיכל הישיבה. בבוקר ניגש המשגיח אל הבחור ואמר לו - 'על השינה שלי שנדדה מחמת הדפיקות שלך, אני מוחל לך, אבל על שינת הרבנית אינני יכול למחול', ושלחו לבקש ממנה מחילה. אותו תלמיד יצא אחר כך לתרבות רעה.

(מוסף שבת קודש תשעח)

אני זכיתי לשמוע שיעורים, אינני יודע אם אפשר לומר בגדר "תלמיד"

אני זכיתי לשמוע שיעורים, אינני יודע אם אפשר לומר בגדר "תלמיד", אצל מו"ר מרן הגאון רבי איסר זלמן זצוק"ל. אפשר לומר שראינו אצלו שמידה זו, להיות מודה על האמת, לא משה כמנון כל ימיו. ראינו שהיו מעירים ושואלים משהו, היה מקשיב ושומע וחושב מיד, אולי באמת יש לו להודות שדברי התלמיד צודקים. ולא רק במידה זו של "מודה על האמת", אלא היה אצלו תורה שלמה של מידות טובות, תורה שלמה ממש. וכן שמעתי שאומרים בשם מרן הגאון רבי ברוך בער זצוק"ל שאמר, כי כשבאים לפרוץ חידוש שאומר השני, צריך להתייגע ולעמול, לברר אמיתות הסברה החולקת, לכל הפחות באותה יגיעה ועמל שהשקיע זה בחידוש סברתו. ואם אין נוהגים כך, הרי זו בכלל מגיס דעתו... וכן ראינו ושמענו על כל גאוני זמננו וגאוני הדור הקודם, כל אותם הידועים, הרי יסוד היסודות אצלם היה מידות טובות.

לקנות תורה ולזכות לתורה צריך זכות השכל

פעם סיפר בשם אחד מן התלמידים המקורבים למרן החזו"א זלה"ה, שבדידיה הוה עובדא, שהיו מטרידים אותו רבות להיכנס למסור צרכי יחיד זה וצרכי יחיד אחר, ופעמים הגיעו ממקומות אחרים לבקשו בכל מיני שליחויות ושאלות שיציע לפני מרן זצוק"ל, ופנה ושאל האם הוא מחוייב מכיוון שזה מפריע לו בלימודו.

ענה לו מרן זיע"א, לקנות תורה ולזכות לתורה צריך זכות השכל, בלא זכות השכל א"א לזכות בתורה, וזכות השכל אפשר להשיג ע"י עשיית חסד, ונמצא שיש קשר ישיר לכל המידות הנזכרות בקנין תורה, שרק כאשר האדם מזכך נפשו ולבו במידות שבין

אני אומר לכם מניסיון של עשרות שנים

אני אומר לכם מתוך עובדות קיימות ומניסיון של עשרות שנים, שיסוד הבנין של האדם, איך שבונה את עתידו ומעמיד עצמו לכל החיים, לא הכשרונות ושאר הדברים קובעים את זה, אלא רק מידותיו, אם יש לאדם מידות טובות אזי יש לו עתיד מזהיר, ואם ח"ו המידות הם אחרות, הוא רחוק מהכל. אמנם יכולים לטעות בו, אבל באמת הוא רחוק ממעלות לגמרי...

מלבד שניכרו הדברים שנאמרו מלב אוהב בחותם האמת, ניכרין היו הדברים שנאמרו מאחד שידוע כי עולמו של האדם מושגת הרבה על עבודת המידות. וכל מי שהתבונן על אורחותיו בתקופות חייו השונות הבחין בבירור כי המידות הן נר לרגליו וחיותם אמת לדרכיו.

מעלת התלמיד והארת פניו.

נשאר בזכרוני מזמן שלמדתי בישיבה

פעם תיאר בפני תלמידי: נשאר בזכרוני מזמן שלמדתי בישיבה בתורת "תלמיד", והלוואי שתמיד היינו תלמידים. היו שניים שנחשבו לעילויים, יצא לי לדבר בלימוד עמהם, אחד מהם היה שקדן עצום והיו לו ידיעות עצומות, אך המידות הרעות היטו אותו לכיוון אחר, למידת הגאווה, לרצון ותאוה להתבלט. כשידבר בלימוד מידותיו התחילו לפעול, ומשאמר דבר היה עומד על דעתו ומביא הוכחה לדבריו מרוב ידיעותיו, אך ההוכחה היתה רחוקה מהנידון כרחוק מזרח ממערב, וההוכחה השניה עוד יותר עקומה מן הראשונה, וכן הלאה. ראו שבושרת אצלו שלהבת אש של תאוות הניצחון, אך ככל שהוסיף להביא ראיות הוסיף עקמומיות, ולמעשה במשך התקופה לא יצא ממנו מה שהיה צריך לצאת ממנו, כי היתה חסרה לו המידה של "מודה על האמת".

מדורו של הרב אליעזר (לייזר) רוט

להשתכר מבית היין

**פנינים של חינוך
והנהגה טהורה
חמעשי רבותינו
גדולי הדורות**

והאדם שהחזיק את הגמרא הציץ בעיתון

הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל: סיפר לי חברי שהיה נוסע מבני ברק ללמוד בישיבה בקו 54 לתל אביב, והיה יום יום נוסע באוטובוס בשעה 9 בבוקר, ובאותו אוטובוס נוסעים הרבה אנשים שאינם מכירים, וראה אדם שנוסע באוטובוס ויורד בבורסה שהוא עובד שם ובדרך היה מוציא גמרא ולומד. כעבור כמה חודשים, התיישב על ידי אותו אדם שהתבונן בו, אדם שהוציא עיתון וקרא את החדשות של הבוקר, והאדם שהחזיק את הגמרא הציץ בעיתון. ומאז שם לב שמיום ליום האדם הזה שהיה לומד גמרא בדרך, פחות ופחות הסתכל בגמרא, עד שהוא ראה שביום אחד הוא עלה לאוטובוס עם עיתון בידו, ובלי גמרא בידו.

והסיבה לכך היא, שהוא נכנס לעולם העסקים עם חברים ולא שמר על עצמו, ומצד שני רואים אנשים מיליונרים שעוסקים במסחר, ומקפידים ללמוד כמה שעות בכל יום, ובזמן שהם לומדים הם מקפידים מאוד ונעשה כאילו הכל מת, ושומרים על עצמם לקיים

הנהגה שראה אצל הגר"צ פלמן זצ"ל, בעת שלמד עימו חברותא

מספר הגר"ש זיאת שליט"א: על הנהגה שראה אצל הגר"צ פלמן זצ"ל, בעת שלמד עימו חברותא במשך כמה שנים בכולל.

הרבה פעמים בעת שהיה נכנס עניי כדי לאסוף כסף באמצע היום, והגר"צ רצה לתת לו כמה פרוטות לצדקה, הרי אם בדיוק באותה העת לא היה לו בכיסו כסף, היה מבקש מהרב זיאת שילווח לו שקל או חצי שקל - כפי העניין, בכדי לתת לאותו עניי. ובסוף החודש היה פותח פנקס מיוחד שהיה לו בכיסו, ששם כתב במשך החודש את כל החובות הקטנים, והיה פורעם לבעליהם.

ובפנקס הזה היה כתוב אפילו חוב של אגורה אחת בלבד (ולפי אותם ימים שאגורה היתה עדיין מטבע עוברת לסוחר), וכשהבחין בכך הרב זיאת התפלא מאוד, הרי אדם שמלווים ממנו סכום כה זעום, הוא בדרך כלל מוחל על החוב הזה, ואינו מצפה כלל שישבו לו את המעות הללו, ומדוע צריך כל כך לדקדק ולכתוב את החובות הללו בפנקס, הרי גם אם ישכח את אותו חוב הדרך הוא שהבעלים מוחלים על כך.

ופעם אחת בעת שהשיב לו הגר"צ את אותם פרוטות זעומות שלקח ממנו, שאלו הרב זיאת "מדוע הרב מחזיר את הפרוטות הללו, הרי אף אחד אינו מקפיד להחזיר כאלו סכומים?".

השיב לו הגר"צ, "דע לך, שבספר חסידים כתוב שאם אדם מאכיל את בניו דבר שיש בו סרך של גזל, הבנים לא מצליחים, יכול להיות אדם שיש לו בן צדיק, ופתאום לא מבינים מה קרה לו, מדוע הוא הפסיק להצליח. והתשובה לכך היא מחמת שהמון שהאב מאכילו הוא ממון שיש בו חשש גזל. לכן צריך להיות מאוד מאוד זהיר בכל פרוטה ופרוטה שלא יהיה בה שום חשש גזל, ולדייק ולכתוב כל חוב אפילו של אגורה בכדי לפורעה כדת וכדין".

(מתוך 'שלמים מציון', שלח תשע"ז)

העיר לביקורו של מרן ראש הישיבה. היה זה בעת יצא ראש הישיבה למסע חיזוק בגולה. לוח הזמנים היה צפוף, במעט ימים בקשו להטעים את מירב הקהילות והמוסדות שניתן, באור תורתו. סדר היום היה עמוס לעיפה, מתוכנן ומדוקדק בקפידה רבה: בשעה זו - בישיבה פלונית, משם - אל תלמוד תורה, משם - אל בית כנסת, משם - לעיר אחרת...

הרבנים המתלווים, אף שהיו צעירים ממרן, התקשו להבין איך עומדים בעומס מאורעות שכזה, כשבין שיעור לשיעור ובין שיחת חיזוק למשנה, יש לעבור כברת דרך ארוכה בנסיעה ממושכת.

בהגיע מרן ראש הישיבה לעיר ליאון, מדובר היה על פי המתוכנן כי ראש הישיבה יסור לביתו של הרב טובול לסעוד פת שחרית, מיותר לציין איזו תכונה הורגשה בבית הרב טובול.

בהתרגשות רבה הכינו בני הבית ארוחת בוקר ראויה ומכובדת מתוך שימת לב מרבית לכל פרט. אמנם לעת בוקר התברר, כי אם יסור ראש הישיבה אל בית הרב טובול לסעוד בביתו, הוא עלול לאחר את המטוס.

הודיעו איפה בני הבית והנלווים אליו לרב טובול, כי עקב איחור בלוח הזמנים לא יוכל ראש הישיבה להגיע אל ביתו. ניתן לשער עד כמה היתה האכזבה גדולה. הרב טובול ניסה לשדלם אך לא היה בידם פתרון כיצד אפשר לקיים את שניהם: גם לבוא לביתו, וגם לא להפסיד את הטיסה.

ממשמע מרן ראש הישיבה כי הביקור בביתו של הרב טובול התבטל, פנה אל מקורבו ונאמנו הגאון רבי יצחק לוינשטיין זצ"ל ואמר: "ומה עם צער האישה שטרחה והכנינה? נעלה לחמם דקות. צודק הרב טובול בהפצרותו, הן אשתו טרחה ואי אפשר לאכזבה".

אחר ביקור קצרצר נסעה המשלחת אל שדה התעופה. ובסיעתא דשמיא הם הגיעו בעוד מועד למטוס ובלי לגרום עגמות נפש לאי מי.

(מתוך 'גדול בקרבך' עובדות והנהגות מרבינו הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל)

את סדר הלימוד והתפילות, ובשעות הללו לא מעניין אותם כלום מהעסקים, ועל זה אנו מתפללים "הרחיקנו", נמצא שמי שמדקדק במצוות, המצוות מגינות עליו, והוא מצליח להחזיק מעמד בכל ניסיון, ונזכה כולנו לקבל שכר גדול מאוד גם בעולם הזה וגם בעולם הבא אמן ואמן.

(מתוך 'גאון יעקב', שלח תשע"ז)

ומה עם צער האישה?

"שמתי לב", העיד המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א, "להנהגה מיוחדת אצל מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצ"ל". קורה לא פעם שהוא זקוק לדבר עם איזה תלמיד חכם לצורך כלשהו, פעם כדי לעזור למישהו, ופעם כדי שישפיע מדברותיו בענין כלשהו.

מרוכים צרכי עמך, וכדי למשוך בחוטים הקצרים או הרחוקים בקהילות שונות, במוסדות שונים, בישיבות אלו ואחרות, קורה לעיתים מזומנות שיש צורך לזמן אישיות, זו או אחרת, כדי ללבן ביחד איתה דרכי פעולה, או כדי לבקשם להיות המבצעים.

אולם למרות הנחיצות נמנע מרן ראש הישיבה בענוותנותו הרבה לזמן אליו תלמידי חכמים.

סבך הענינים ממתין לא פעם להזדמנות שראש הישיבה יפגוש באופן טבעי את האיש הנחוצים לצורך הסדרת הענין: את תלמיד חכם פלוני אמור הוא לפגוש בחופה של פלוני, אחר בא מפעם לפעם לתפילת מעריב בביתו, אז כאשר יזדמנו לפונדק אחד ימצא הזמן ללבן את הדברים.

"מבשרי אחזה", העיד המשגיח הגר"ד סגל, ארע שבני ביתו של מרן חשו כי ראש הישיבה זקוק לשוחח עם הגר"ד סגל, ועל דעת עצמם בקשו ממנו שיבוא למיעונו.

ואולם משנוכח ראש הישיבה שהגר"ד סגל הגיע למיעונו ביזמת בני ביתו הקפיד על כך ואמר: "למה קראתם לו? מי אני שאקרא לו...?"

ומה עם צער האישה?

תקומה היתה לה לעיר הצרפתית ליאון, זכתה

עלי רושם... ובכל זאת לא נכנעתי ליחס המזלזל של הילדים ונשארתי להיות דבוק ב"חזון איש" ובהוראותיו.

בעיני ראיתי ובלבי חשתי, איך היה ה"חזון איש" חושב עלי ודואג לי, ואיך היה רואה כל פגיעה שלי. כל אימת שעמדתי בפני נסיונות, חשתי שהוא נותן לי גב. ממש בבחינת "ורבקה שומעת", עם רוח הקודש שהיתה לה. ילדיה תמיד היו נמצאים בראש מעייני, וכל פסיק קטן ממעשיהם היא שומעת.

והנה בהמשך (שם, מב) כתוב: "ויגד לרבקה את דברי עשו בנה הגדול" ומפרש רש"י: "ברוח הקדש הוגד לה מה שעשיו מהרהר בלבו". כשיש מצב שעשיו בנה רוצה להרוג - כאן כבר אין את "ורבקה שומעת" אלא צריך להיות "ויגד לרבקה"! משמים מודיעים לה על כך בפירוש.

(מתוך 'אריה שאג')

כעשר שנים, מגיל שש וחצי עד שש-עשרה וחצי.

בפעם הראשונה שהגעתי אליו עם אבי זצ"ל, הוא שם לב אלי באופן מיוחד והאיר לי פנים. הייתי לבוש כמו כל בני גילי - חולצה בעלת שרוולים קצרים ומכנסים קצרים. ואז פנה אלי ה"חזון איש" ואמר: "אתה צריך ללמוד תורה, ותורה לומדים בטהרה. אם תגע בידיים מעל למרפק, שזהו מהמקומות המכוסים, תצטרך ליטול ידיים, וכן אם תגע ברגלים תצטרך ליטול ידיים. לכן אני מייעץ לך ללבוש חולצות בעלות שרוול ארוך או שלושת-רבעי, ומכנסים ארוכים.

בתקופה ההיא היה זה נסיון גדול מאד, משום שאף ילד לא התלבש כך.

אבל אני שמעתי בקולו וביקשתי מהורי שיחליפו לי את החולצות והמכנסים. למחרת כשהגעתי לבית הספר, נעמדו סביבי שלושה מעגלים של ילדים ושרו לי שיר שאני זוכר אותו עד היום. מי שהולך עם מכנסים ארוכות הוא נחשב ל'אבא'לה', אז הם שרו: "אבא'לה קטן הלך לנן, הגן סוגר ואבא'לה פטור". ואם אני זוכר את השיר עד היום, סימן שהדבר עשה

ואז פנה אלי ה"חזון איש" ואמר: אתה צריך ללמוד תורה

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל: זכיתי להיות מקורב ל"חזון איש" זצ"ל ולהיות בקרבתו

הצטרפו גם אתם
וקבלו ישירות
למייל שלכם
את מגזין אחינו
לחינוך ותורה
'בית היין'

לחצו כאן

או שלחו מייל לכתובת
dirshu@dirshu.co.il